

VIENYBĖ

Paveiksluotas Amerikos lietuvių savaitraštis

73 M. 25 N.

BROOKLYN, N. Y.

1959 M. BIRŽELIO (JUNE) 26 D.

Tel. Applegate 7-7257

KAINA 15 C

DABAR

LEONARDAS ŽITKEVIČIUS

Lietuviai pracityje turėjo didelių asmenybių. Valančius, Kudirkas, Basanavičius, Jankas, Maironis, Vaižgantas...

Ir daugiau vardų būtų galima suminėti.

O dabar?

Nėra vardų. Yra tik bevardžiai. Dėl to jte mums bevardžiai, kad mes jų nežinome.

Beivijoje mes niekam didelės pagarbos nereikiame. O tėvynėj — dideliems vardams nėra vietos. Dirbtinai keliami į padanges mažieji. O didieji savo vardus paaukoja dėl tėvynės vardo ir lieka bevardžiai.

Antrojo pasaulinio karo metu vokiečių kariuomenė Kaune rengdavo savo šventes. Su programomis. Ir su juokais.

Vienas juokas tai buvo "Plutokratų sunaikinimas." Tų "plutokratų" buvo trys (lėlės): Stalinas, Rooseveltas ir Churchillis.

Reikėdavo paimti kietą sviedinį ir taikyti kuriai nors lėlei į galvą.

Mes tada taikėme tikrai į Staliną. Gaila, nebuvo Hitlerio. Būtų klinvę ir jam.

Mes tada labai pasitikėjome Amerika ir Anglija.

O dabar?

Dabar mes amerikiečiai. Bet minėto pasitikėjimo nebėra nei mums, nei Lietuvoje, nei kitose pavergtose šalyse. Kodėl?

Nors pas mus leidžiama laisvė ir nėra laisva nuo Maskvos ponų valios, vis dėlto ji yra laisvesnė už Vilniuje leidžiamą Tiesą.

Tiesa, kokia buvo, tokia ir liko. Nuo 1940 m. jokios pažangos. Ji "nuosmilkusnė" už patį "nuosmilkusnį" mūsų "nuosmilkį."

Laisvė ar Vilnis irgi ne mūsų skoniu, bet jos įdomesnės už šiuo dienų Lietuvos laikraštis. To jos turbūt nežino. O turėtų žinoti ir didžiuotis.

Nusikaltimas, kurio pasaulis nėra matęs

pareiškė kongresmanas Emilio Daddario iš Connecticut, kalbėdamas Atstovų Rūmuose. Jo kalba atspausdinta Congressional Record, birželio 15 d.

1940 m. Baltijos tautos — Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje — buvo padarytas toks milžiniškas nusikaltimas, kad jo tikro dydžio žmonija dar niekada nėra supratusi. Aš nekaltai apie Sovietų Socialistinių Respublikų Sąjungos karines bazes, prievartos būda įgytas šių tautų žemėje, nors tai ir buvo veiksmai, kurio istorija negali atleisti. Aš kalbu, svarbiausia, apie šios trijų Baltijos tautų okupacijos pasekmes: apie masinius daugelio tūkstančių vyrų, moterų ir vaikų tremimus į Sibirą.

Kas atsitiko šiose tautose, yra smulkiau išdėstyta ankstesniuose Atstovų Rūmų specialaus komiteto pranešimuose. Tragedijos dydis yra užtikrintas

slaptumo, dengiančio Sovietų Sąjungą. Bet šeimoms meilės, tautybės, pagrindinių žmonių teisių nepaisymas yra aiškiai užtikrintas.

Tai buvo tomis dienomis, kada maršalas Ivanas Serovas sunkiai dirbo, pasirašinėdamas tremimų įsakymus ir žinodamas, kad žmonės, galį sukelti okupantams rūpestį, būtų išsigyti. Vėliau jis pasidarė saugumo viceministras visoje Sovietų Sąjungoje. Jis yra kažkas panašus į ekspertą barbariškojo spityje. 1944 m. organizavo kaukazičių ir krymėčių tremimus, ir naujo pavartodamas savo patyrimą su baltais. 1945 m. pats įsigė saugumo politikos sistemas Lenkijoje ir Rytų Vokietijoje. Galimas dalykas,

kad jis 1944 m. planavo lenkų rezistencijos vadų sukilimą ir jį pradžiai. 1956 m. jis buvo Vengrijoje.

Jungtinės Valstybės niekada nėra pripažinamos prievartinio Baltijos valstybių įjungimo į Sovietų Sąjungą. Vadovaudamies moraliais principais, mes turime priminti pasauliui, kas ten įvyko, ir reikalauti, kad įsigalėtų teisė. Mes turime reikalauti, kad šis penkis būty įtrauktas į Jungtinių Tautų darbotvarkę ir kad būtų išleista ir atitaisyta Sovietų agresija ir intervencija Baltijos, taip pat ir Rytų Europos tautų vidus reikaluose, o paskutinis komunistinės Kinijos pavyzdžiai — ir intervencija Tibete.

PEV seimas atžymėjo sovietinę invaziją į Baltijos valstybes

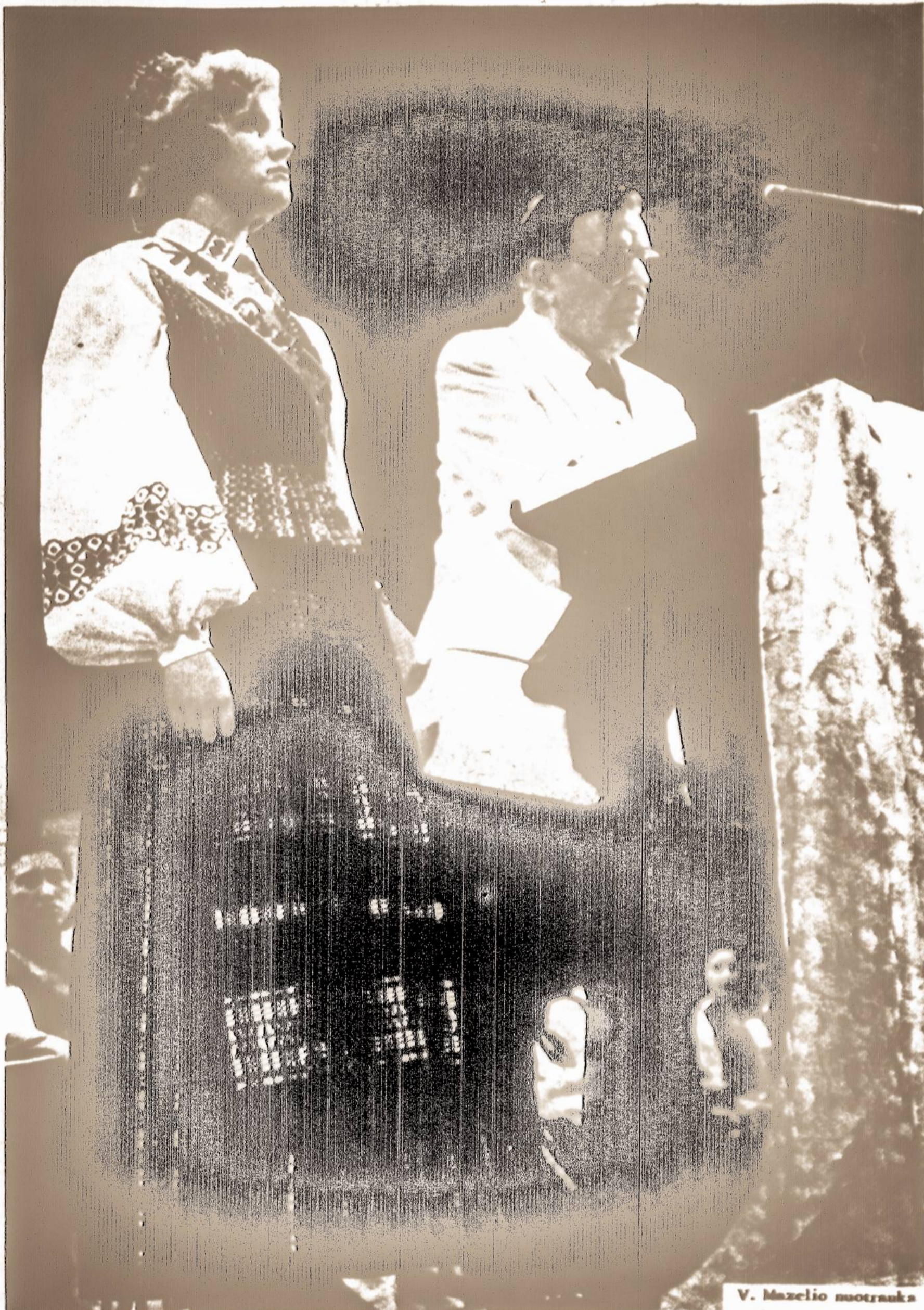
Ryšiui su sovietinės invazijos į Baltijos valstybes devynioliktoji metų Pavergtųjų Europos Valstybių Seimo pirmininkas S. Korbonskis Lietuvos Laisvės Komitetui atsiuntė tokio turinio telegramą:

Sovietų Sąjungos karinių jėgų į Baltijos valstybes invazijos devynioliktoji metų programa, invazijos, kurios pasekmėje Lietuvos, Latvijos, Estijos nepriklausomybė buvo svaržyta, o po metų pradėtos ir masinės deportacijos, — Pavergtųjų Europos Valstybių Seimo vardu prašau priminti Lietuvos Tautai

gilioji simpatijos jausmas, taip pat visų mūsų nesvyruojamą įsitikinimą, kad anksčiau ar vėliau laisvės ir teisingumo jėgos triumfuos ir sutruoškins brutalią agresijos galybę. Mandien pavergtųjų mūsų kraštus.

KOR.

• Adv. A. O. Shallas, Lietuvos garbės konsulas, gyv. Cambridge, Mass., buvo rinktas nariu Boston Bar Association Unlawful Practice of the Law komisijoje ir perrinktas Massachusetts Trial Lawyers Association komiteto nariu.

V. Mazelio nuotrauka

REGINA KULYTĖ pavergtųjų tautų mėnėjime Carnegie Hall programos vedėjo Charles Albert McLain pristatoma publikai kaip Miss Freedom. R. Kulytė, šio titulo vainikuota Metropolitan operos rūmuose, yra laikraštiniuko Broniaus Kulio duktė, gimusi Vilniuje, dabar gyvenanti Brooklyne.

P. Molio 70 m. amžiaus sukaktis

Grazion Molių rezidencijon sukaktuvininko pagerbti susirinko virš 70 įvairių srovių ir pažiūrų Detroito veikėjų.

Sumaniai, kaip ir visados, pagerbimo banketui vadovavo veiklioji Detroito visuomenininkė E. Paurazienė. Vaizdžiai, šiltais žodžiais mupiesė sukaktuvininko pražingsniuotų 70 pavasarių kelią. Vienas seniausių Detroito lietuvių kolonijos veikėjų ir didelis sukaktuvininko bičiulis Amerikos Liet. Taut. Sandaros 29 kuopos pirmininkas F. Motuzas savo jautrų ir prasmingą žodį baigė parafrazuodamas dr. V. Kudirką: nuo jaunystės Povilas savo gyvenimo dirvos neapleido, pasėlio grūdą sėjo rūpestingai. Katalikiškųjų organizacijų veikėjas P. Medonis, R. K. Federacijos atstovas M. Šimonis, visuomenininkė Medonienė, dr. Leknienė ir visa eilė kitų veikėjų reikšė sveikinimus ir linkėjimus.

Didžiausia ir maloniausia tiek sukaktuvininkui, tiek dalyviams staigmena buvo tai senosios K. Širvydienės sveikinimas iš Lietuvos. Baigus jį skaityti ne vienas šluostėsi ašaras.

Povilas Molis atvyko Amerikon 1906 m., vos 17 metų amžiaus būdamas. 1912 m. Povilas jau lanko Volparaiso universitetą. Studijuoja komercinius mokslus. Įsteigęs nuosavybę pirkimo, pardavimo bei apdraudos bendrovę "Molis & Co.," visą laiką jai vadovauja.

Visuomeninių darbų irgi neapleidžia. Jį matome Lietuvos Vyčių gen. sekretoriaus, Draugo, Kataliko, Garso administracijose, Am. Liet. R. K. Susivienijimo gen. sekretoriaus ir kitose pareigose. Jis iniciatorius ir organizatorius lietuvių biznierių ir laisvųjų profesionalų Detroito Lietuvių Vaizbos Buto, kur randame dirbantį pirmininko, vicepirmininko ir sekretoriaus pareigose. Detroito

Lietuvių Organizacijų centro valdybos, Susivienijimo Lietuvių Amerikoje ir kitų organizacijų aktyvus narys.

Spaudai paruošė ir išleido "Patarlės ir išminties grūdėliai" (1916 m.) ir "Laisvės bežengiant" (1918 m.).

Apie 50 metų yra nuolatinis Vienybės skaitytojas.

Ilgiausių metų, Povilai!

-a.n.

Širvydienės sveikinimas iš Lietuvos sukaktuvininkui P. Moliui

Kotryna Širvydienė

buvusio Vienybės redaktorius, J. O. Širvydo žmona ir P. Molienės motina.

Mano Mielas Zente,

Vargą pakeičia viltis, rūpesčių grandinę — džiaugsmo trupinėliai, pilkas ir tūnantis dienas nušviečia saulė. Taip pinasi įvairios nuotrupos į vieną bendrą gyvenimą.

Vieniems gyvenime turtai yra sukraunami tėvų, o kitiems reikia kantriai ir sunkiai kovoti už kiekvieną kasnį duonos kasdieninės ir kiekvieną žingsnį geresnėn ateitį. Gyvenimas — kova. Kovoja kiekvienas, kas gyvas. Bėpintieji kovoja su prabanga, godumu... Gi tikras gyvenimo karys yra tas, kurs pats išikovoja sau žviesesnę ateitį, kurs, nebudamas žaizdotų kojų, vis žengia pirmyn.

Laurais vainikuojamas tik tas, kurs, neįskrypes iš tikrojo kelio, garbingai prieina rudenį gyvenimo savo, kurio žilas plaukas nesigėdina jaunystės ir kurio gyvenimo takas nužymėtas sunkaus, doro ir sąžiningo darbo vaisiais.

Mielas Zente, taip pavasari pakeičia vasara, rudenį, žiemą, ir metai pakeičia metus. Štai stovite Jus šiandieną, savo glėbyje 70 pavasarių laikydamas. Septyniadesimt, viens už kitą pranašesnių! Didžiutis galite! Garbingai supynėte savo gyvenimo pyrag. Galite pasidžiaugti praėtu keliu. Džiaugiasi ir kiti Jūsų darbo vaisiumi, gerai išauklėtais vaikais, auklėjama is antkiais...

Ateiki, Mielasis Zente, atpriglausiu prie savo krltinės, kurioje išgirsi džiaugsmą dėl Jūsų praėties, džiaugsmą, dėl mano dukters vyro.

Prisimenu šiandieną, kada leidau dukrą su Jumis į atvirąją gyvenimo jūrą. Tada man buvo

Sukaktuvininkas Povilas Molis

baugu dėl jos nepatyrimo gyvenime, bet pasitikėjau Jumis. Tikėjau kad neįsileisite vairo iš savo rankų, o tikrąjį kelią surasite savo žviesiu protu.

Šiandieną, po 40 metų Jūsų bendro gyvenimo, galiu tik pasidžiaugti.

Gavau nuo Vytauto laišką, kuriame rašo apie Jums rengiamą banketą. Kaip aš apsidžiaugiau! Ir kaip nesidžiaugti, kada... garbe vainikuoja, dėkingumą reikčia...

Mielas Zente, linkiu dar ilgai, ilgai džiaugtis savo auksiniu gyvenimo rudeniu, Jums abiem, mieli vaikučiai, savo auksinėm vestuvėm.

Rūpintis nebereikia, kovoti nebereikia, telieka tik džiaugtis savo gražia praėtimi, vaikais ir antkais.

Ramaus gyvenimo Jums! Daug sveikatos ir gražių, žviesių, saulėtų dienų!

Jus mylinti motina

KOTRYNA ŠIRVYDIENĖ

**Nepamirškite
atnaujinti
prenumeratos**

DRUSKONIE HALL Vasarvietė

Catskill kalnuose jau priima svečius (pranešti bent dieną anksčiau) ir užsakymus vasarai.

Rašyti: SOPHIE KRAUNAITIS, ANDES, N. Y.
Telefonuoti: ANDES 2781 nuo 7 val. vak.

GERIAUSIA LIETUVIŠKA VASARVIETĖ NAUJOJE ANGLIJOJE

Trakai

Thompson, Conn. prie Quadric ežero su valstybiniu paplūdimiu ir parku, norintiems poilsio ir ramumos, tinkamiausia vieta vasaroti.

Maitinimas ir kambarys asmeniui 35 dol. savaitei.

ADRESAS: J. Paknys, Box 126, THOMPSON, CONN.
Telefonas: Putnam - Walnut 3-2836

kur atostogauti?

NAUJAI ATREMONTUOTA LIETUVIŲ VASARVIETĖ

Lake Hotel

7th ir Park Ave. kampas, ASBURY PARK, NEW JERSEY

Vasarvietė gražiausioje pajury vietoj, vienas ir pusę bloko nuo jūros ir Monte Carlo Pool.

Svečių patogumui veikia lietuviškas restoranas. Mūsų baras ANCHOR ROOM žinomas savo puikia atmosfera. Šokiaus groja džiazo orkestras.

Dėl smulkesnių informacijų kreiptis:

LAKE HOTEL, 7th ir Park Ave., ASBURY PARK, N. J.
Telefonas: PR 4-7788, PR 6-9671, PR 6-9619

Trečiokas Agency SENIAUSIA LIETUVIŠKA AGENTŪRA

- KELIONĖS — visokiomis susisiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. Įvairiausios ekskursijos. Sudaromi ir tvirtinami imigracijos bei kelionių dokumentai.
- PINIGAI — su pilnu užtikrinimu siunčiami į visas pasaulio kraštus, įskaitant ir rusų okupuotus. Persiuntimas į Lietuvą iki \$300 kainuoja \$1.65. Už \$1 išmoka 10 rublių.
- APDRAUDA — visokiausios rūšies sutvarkoma per geriausias ir tvirtiausias kompanijas.
- NUOSAVYBIŲ — pirkimo, pardavimo ir finansavimo reikalais sąžiningas pataravimas.
- FEDERALINIŲ MOKESČIŲ — Income Tax — paruošimas.

ALBINAS ir KAZYS TREČIOKAI
311 WALNUT STREET, NEWARK, N. J.
Telefonas: Market 2-4867

Lietuviškoje Chicagoje

Kaip žemėje, taip ir danguje

Naujausia nuosmūkiu apraška: tautos praeities žurnalas. Marijonų konkurencija pranciškonams? M. Krupavičiaus „come back“ į politinius oratorius nesukėlė susidomėjimo. Čiurlionio galerija skaičiais.

Garsiajame nuosmūkiu manifeste buvo teisingai teigiama, kad nėra patriotinės pareigos griebtis to, ko nemoki. Nepaisant to, kad tas manifestas išaukė nemažų diskusijų ir jo mintys, atrodo, galėjo padaryti kaikuriuos įtakos, šiomis dienomis Chicagoje pasirodė naujausias kultūrinio nuosmūkiu įkūnijimas: istorijos ir gretimųjų sričių neperiodinis žurnalas Tautos Praeitis. Iš išorės sprendžiant, tai rimtas leidinys. Deja, pradėjus jį skaityti, norisi verkti. Kam gi leisti atskirą 164 psl. knygą tokiems mėgėjiškiems darbams, kurie puikiausiai galėtų rasti sau vietos mūsų periodiniuose leidiniuose?

Pirmuoju straipsniu yra paskelbtas kun. V. Bagdonavičiaus MIC pranešimas Lietuvių Istorijos Draugijos metiniam susirinkimui: kritiškas LTSR istorijos I tomo įvertinimas. Tas pranešimas gal ir atitiko tos draugijos narių (jų dauguma iki šiol nieko bendro su istorijos mokslu neturėjo) lygį, tačiau jis jokiū būdu netinka moksliniam žurnalui. Tas pats taikytina ir to pranešimo koreferento J. Rūgio "Zodžiui." Tame "Zodyje," pvz. yra toks sakiny: "kaip tai teisingai nurodo, rodos, Prochazka..." Jei toks "zodis" atiduodamas moksliniam žurnalui, tai pasitikrink, ar tikrai taip Prochazka sakė, ar ne! Toks pirmas str., žinoma, padaro atitinkamą įspūdį, kurio neatitaiso ir kiti raštai. Visi jie

jokiu būdu nepateisina šio žurnalo išleidimo, bet jie galėjo būti nukreipti pvz. į Aidus. Chicagoje kalbama, jog tai nepadaryta dėl to, kad šio naujo žurnalo net trys autoriai yra MIC, atseit, marijonai. Būtų jie buvę pranciškonai, atskiro leidinio nereikėtų... Kitaip sakant, ne tik mūsų pasauliečiai negali sutilpti į vieną rimtesnį žurnalą, bet ir vienuoliai. Kaip žemėje, taip ir danguje...

Chicago Altui nepajėgus šiais metais suruošti birželio minėjimo, kaip jau buvo rašyta pereiname Vienybės numeryje, to darbo nutarė griebtis bendruomenė. Jos pranešimus apie tą minėjimą čikagiskės Naujienos atsisakė skelbti, nes, dr. P. Grigaičio nuomone, to minėjimo geras pakaitalas buvęs pačių Naujienų piknikas, kur priimta atitinkama rezoliucija. Bendruomenės minėjimą įvykusių pereiną šeštadienį garsino tik Draugas. Pagrindiniu kalbėtoju buvo pakviestas neseniai Chicagoje apsigyvenęs prel. M. Krupavičius, kuris tokiu būdu atšventė savo "come back" į lietuvišką politinį gyvenimą. Bet žmonių jis sutraukė ne daug, nepilnus porą šimtų. Muzikiniai minėjimą įreminė D. Stankaitytė ir S. Citvaras, palydimi A. Kučiliono.

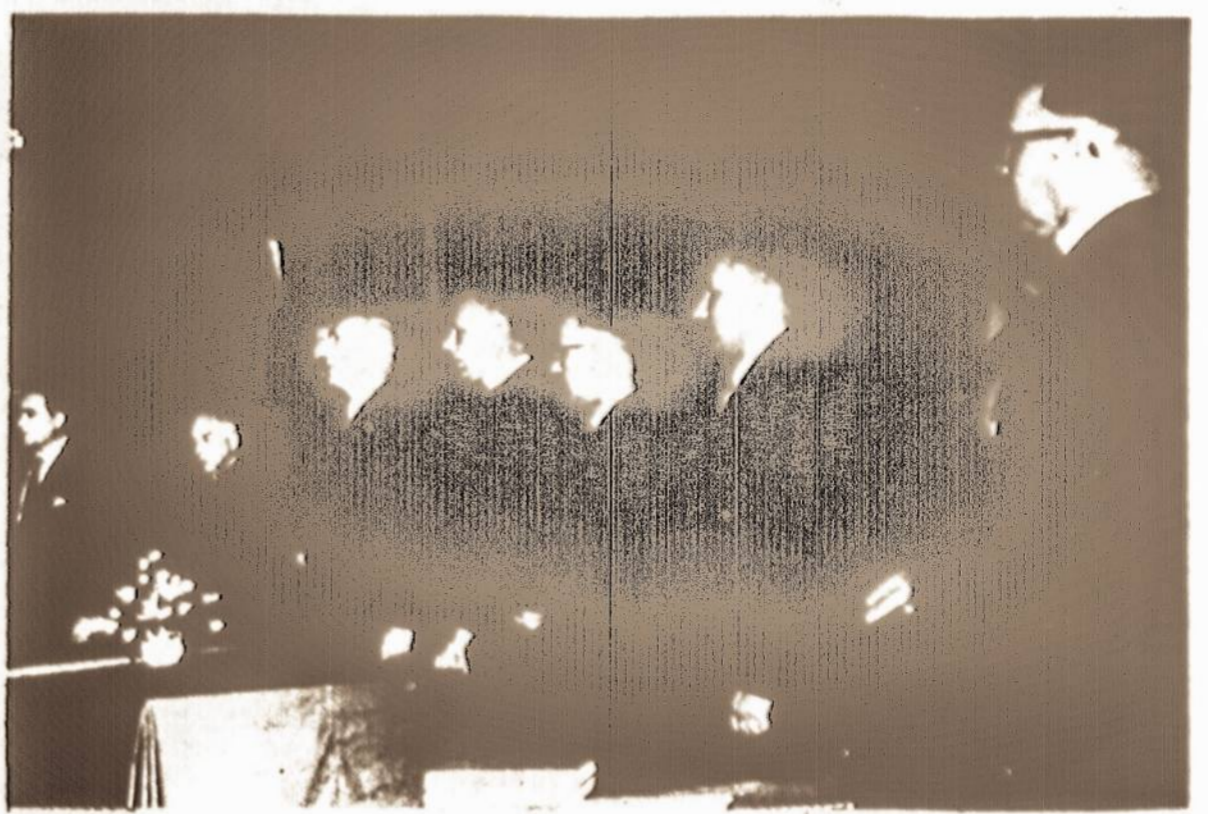
Teisininkų D-jos centro valdyba paskyrė specialią ko-

misią atsakyti į P. Žiūrio str. Dirvoje, kur neteisingai nusviečiama suvalkiečių teismo procedūra. Komisiją sudaro gen. V. Mieželis, adv. K. Sidlauskas ir Pr. Šulas, kuri kaip Šulaitį aprašo Rastenis savo raporte bolševikams.

Čikagiskėje Čiurlionio galerijoje šiuo metu iš viso yra 25 dailininkų 47 paveikslai. Iš jų 35 yra skirti būsimai nepriklausomai Lietuvai, įkainoti 6.163 dol. sumai, 15 paveikslų padovanoto patys dailininkai, 5 duoti už surengtas parodas ir 15 paveikslų buvo nupirkti ir dovanoti galerijai mecenatų (už 1.800 dol.)

1957-59 m. m. galerijoje įvyko 12 parodų, kuriose dalyvavo 98 dailininkai, išstatę 742 kūrinius. Iš jų 71 buvo parduoti, gaunant 5.610 dol. Parodas aplankė apie 9.870 žmonių. Galerija savo nuosavybėje dabar turi šių dailininkų kūrinius: J. Dagio, A. Galdiko, V. Igno, Č. Janušo, V. K. Jonyno, J. Juodžio, J. Kaminsko, E. Marčiulionienės, Br. Murino, N. Palubinskienės, J. Paukštie- nės, J. Pautieniaus, V. Petra- vičiaus, P. Puzino, V. Rauli- naičio, P. Rimšos, A. Rikste- lės, A. Skupo, J. Šileikos, M. Šileikio, Ad. Varno, W. Witkaus, D. Zolpaitės-Ond- rick, A. Žmuidzinavičiaus ir vieno nežinomo 18 amž. daili- ninko.

• Liepos 4-5 dienomis į Clevelandą atvyks 300 sportininkų iš visų J. A. Valstybių ir Kanados dalyvauti įvairiose žaidynėse.

CICERO AUGŠT. LITUANISTINĖS mokyklos mokslo metų užbaigimo iškilnių prezidiumo nariai. Dešinėje matyti mokyklos direktorius kun. P. Patlaba. F. Suleičio nuotrauka

BALTIMORĖS LIETUVIAI

BALTIMORE, MD. — Sekmadieniais ir šventadieniais prie Rastenių namų plevėsuoja Amerikos ir Lietuvos vėliavos. Birželio 18 d. šalia Marylando vėliavos mirgėjo ir kita, nepažįstama. Tai buvo Ohio valstybės vėliava; nes tą dieną, 1927, adv. Nadas Rastenis vedė Julę Baltrukonytę, iš Ohio.

Ilgametis Vienybės ir kitų tautinių laikraščių bendradarbis ir rėmėjas Petras Jaras šiuo metu gydomi Johns Hopkins ligoninėje. Anksčiau yra turėjęs dvi operacijas. Dabar specialistai gydytojai mano, kad operacijos bus galima išvengti.

Lietuvių Atletų Klubas birželio 27 d. rengia testimonia- linį banketą Baltimorės "Colts" futbolo komandos atletui Jonui Jonaičiui-Unitas. Atrodo, kad dalyvių bus tiek, kiek tik bus vietos didžiulėje Baltimorės lietuvių salėje. Lietuvis, tarp amerikiečių žinomas kaip

Johnny Unitas, yra nusipelnęs "Colts" komandai, jai laimint pereiniais metais visos Amerikos profesionalinio futbolo čempionatą. S.

STAMFORDO LIETUVIAI KVICĖIA Į GEGUŽINĘ

STAMFORD, CONN. — Balfo 36 skyrius kviečia kaimyninių vietovių lietuvius į tradicinį pikniką liepos 5 d., sekmadienį, 2 val. p. p., DZUMBA farmoje, prie High Ridge Rd. (Route 137), vos pusė mylios į šiaurę nuo Merrit Parkway (ties Exit 35). Vykstant Connecticut Thruway, nusileisti Exit 7 ir važiuoti (viso 5 1/2 mylios) South arba Atlantic gatvėmis į Summer gatvę ir tada High Ridge keliu iki pikniko už Merrit Pkway. Vaikams ir moksleiviams įėjimas nemokamas. Veiks bufetas, bus šokiai. Labai graži ir erdvi amerikiečių žinomas kaip vieta.

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR NELSON
President

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.

Didžiausias Paminklams Planu Pasirinkimas Visame Mieste.

3914 WEST 111th Street
Vienas blokas nuo kapinių.
TEL. BEDARCREST 3-6335

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS
LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN
(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-4110

SPOTS Before Eyes?

Whenever you're sick, go to bed and don't worry. While you're healthy, ask us about Hartford Accident-Sickness Insurance. Then you WON'T have to worry about medical bills! Please call us soon.

Albert J. Peters
GENERAL INSURANCE
116-55 QUEENS BLVD. FOREST HILLS, N. Y.
VIRGINIA 3-1477
Agency for
HARTFORD ACCIDENT and INDEMNITY COMPANY
Hartford, Connecticut
© 1958 H. A. & L. CO.

1909 1959

STANDARD FEDERAL
Chicago's stipriausioji įstaiga

- Kodėl netaupyti stipriausioje ir saugiausioje taupymo įstaigoje, kurioje jau per pusę šimto metų lietuviai sėkmingai taupo?
- Kodėl neskolinti iš Standard Federal, kurioje daug sutaupysite?
- Duodam paskolas už 5% - 5½% pagal įmokėjimą.

JUSTIN MACKIEWICH, President
JUSTIN MACKIEWICH JR., Executive Vice-President

TURTAS \$66,206,126.00
ATSARGOS FONDAS \$6,087,682.00

VALANDOS: Kasdien, įskaitant šest. nuo 9 val. ryto iki 4 val. p. p. Ketvirtad. nuo 9 v. r. iki 8 v. v. Treč. visai neatidroma.

Standard Federal Savings
AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
Archer Ave. at Sacramento
PHONE: Virginia 7-1141

VIENYBĖ

LITHUANIAN WEEKLY
Established in 1886

Juozas Tysliava, Editor & Publisher, 192 Highland Blvd., Brooklyn 7, N. Y.,
Tel. APplegate 7-7257.
Vytautas Meskauskas,
Associate Editor, 2625 S. Harvey, Berwyn, Ill.,
Tel. Ploneer 9-2588.

Entered as Second Class Matter October 23, 1907 at the Post Office of Brooklyn N. Y. Subscription Rates: USA, Canada and other countries \$7.00 for one year. Advertising rates on application.

Naujas žodis
- sankloda

Gegužės mėnesį įvykusiame trečiajame Sovietų Sąjungos rašytojų suvažiavime "smarkią" kalbą "išdrožė" Eduardas Mieželaitis, tarp kitko nušnekėdamas ir taip:

"I mūsų laisvę kėsinosi svetimšaliai grobikai, kėsinosi įvairūs ponai, ir dabar kėsinaš tie, kurie, dangstydamiesi skambiu "Lietuvos patriotų" vardu, nuėjo išdavikiškai tarnauti Amerikos reaktoriams, papildė mūsų tautos priešų stovyklą. Kitaip negalima pavadinti žmonių, kurių visa veikla nukreipta prieš dabartinę lietuvių tautos gyvenimo sanklodą."

Sena pasaka. Tik vienas naujas, rodos, mums dar negirdėtas, bet gerai sudarytas žodis - sankloda.

Mums rašo

Siunčiu prenumeratos mokėstį už Vienybę. Labai norėčiau Vienybę paremti, bet neišgalu. Turiu sunkumų dėl sveikatos. Kankina mane kjos. Esu gydytojo priežiūroje. Kas savaitę turiu pas jį važiuoti jau senas laikas.

Vienybę skaitau ir su jais susiskirsiu, kol gyvas būsiu. Kaip jūsų laikraštis patriotiškai parašo viso pasaulio žinias! Kovojate dėl tėvynės Lietuvos. Sveikinu leidėją redaktorių ir visą štabą. Linkiu geriausios sėkmės jūsų garbingame darbe. Valio! Tegyvuoja Vienybė!

K. SILINIS

Rochester, N. Y.

Siunčiu prenumeratos mokėstį už Vienybę.

Vienybė man labai patinka, o labiausiai tai istorinės apysakos, nes mums Lietuvos istorija labai reikalinga. Antra - tai fotografijos. Paėmus laikraštį į ranką, sužinau pasaulio lietuvių žinias.

Tegyvuoja Vienybė!

JULĖ LENDRAITĖNĖ

* Rusnės mokyklai šiemet šėjo 375 metai, Zemaičių Kalvarijos - 315 metų.

PASAULIO PABĖGĖLIŲ METAI

Pagal Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos prarastą ir 59 kraštų priimtą rezoliuciją, šie metai, pradedant liepos 1 d., skelbiami Pasaulio Pabėgėlių Metais. 31 kraštas sutiko specialiomis pastangomis pagelbėti milijonams pabėgėlių, iš Europos, Azijos, Šiaurės Afrikos ir Vidurio Rytų kraštų.

Austrija, Vokietija, Graikija ir Italija turi 30,000 pabėgėlių, vis dar tebegyvenančių stovyklose (kaikurie ten gyvena daugiau kaip 10 metų). Sprendžiamos apgyvendinimo, profesinio paruošimo, medicinos pagalbos, mažo biznio paskolų ir persikėlimo problemos. Panaši pagalba bus suteikta 100,000 pabėgėlių, gyvenančių ne stovyklose, bet vis dar pastoviai neišgyvenusių žiuose kraštuose: Belgijoje, Prancūzijoje, Olandijoje ir Turkijoje.

Jungtinė Arabijos Respublika, Libanas, Sirija ir Jordanas

žada suteikti profesinio paruošimo ir paskolų pagalbą beveik milijonui Palestinos arabų pabėgėlių. Tunise ir Maroke 180,000 pabėgėlių iš Alžyro, gyvena be galo primityviose sąlygose, be medicinos pagalbos, būtinų drabužių, mūlo, alyvos ir maisto.

Vienas milijonas antikomunistų pabėgėlių iš Kinijos gyvena Hong Konge perkimtoje ir vargingose sąlygose. Apie 8,000 baltarusių pabėgėlių vis dar yra pasilikusių komunistinėje Kinijoje.

Azijoje yra Korėjos ir Vietnamo pabėgėlių, palikusių komunistų kontroliuojamą šiaurinę šių kraštų dalį. Be to, vis dar bėga į šiaurinę Indijos sieną pabėgėliai iš Tibeto. Indijoje jau yra mažiausia 12,200 pabėgėlių iš Tibeto.

Ir 40,000,000 vyrų, moterų ir vaikų, pasidariusių pabėgėliais po Antrojo Didžiojo karo,

apie 15,000,000 vis dar neturi savo pastovių namų. Du ar trys milijonai gauna pagalbą per Jungtines Tautas. Tačiau Jungtinės Tautos nepadeda rytų vokiečiams, bėgantiems į Vakarų Vokietiją, nes šie žmonės turi pilietybės teises.

JAV Pabėgėlių Komitetas pasiūlė Baltiejiems Rūmams sudėtinę JAV programą Pasaulio Pabėgėlių Metams. Į pasiūlymus įeina federalinė dešimties milijonų dolerių apropriacija, šalia jau egzistuojančių nuostatų pabėgėlių pagalbos programose; valdžios nutarimai dėl platesnių apgyvendinimo priemonių; naujas įstatymas, leidžiantis kasmetinę emigraciją 20,000 pabėgėlių daugiau, negu kad yra leistina pagal egzistuojančias kvotas; intensyvesnė savanoriškų agentūrų akcija surinkti mažiausia 20 milijonų dolerių daugiau, negu kasmet yra surenkama per vajus pabėgėlių programoms įgyvendinti.

Aš ir jie

Gražios dainos Nilūno.
Dar gražesnės - Aliūno.
Bet gražiausios tai mano,
Viduryje salūno.

Tegu rašo Rastenis,
Ir tegu Jurgelionis.
Bet aš jų neskaitysiu,
Nes kitoks mano skonis.

Aš skaitau save patį.
Mano žodžiai - kaip uogos.
Ir nereikia man Kiršos,
Nei Radausko, nei Suogos.

BALYS PAVABALYS

AR ŽINOT, KAS?
JEI NEŽINOT, IR GERAI

Jei jis rusams pataikavo,
Tai nors kailį išvadavo...
Čia, jei dolerį kas duos,
Jis ir Lietuvą vaduos.

K. B. K.

Škirpa patenka į seimą

Neseniai pasirodžiusioje savo atsiminimų knygoje plk. K. Zukas atpasakoja vieną įdomų epizodą iš kovų su lenkais. Nors savo veikėjus jis mini tik pirmųjų pavardžių raidžių inicialais, nesunku įspėti ir jų pilną pavardę.

Spalio mėnesio pabaigoje dėl daromų man kelis kartus St. Seime priekaištų apie netvarką mūsų frontuose, nutariau paimti su savim kelis St. Seimo narius ir pavažiuoti į frontą pažiūrėti, kas ten darosi.

Frakcijos paskyrė man savo atstovus: kd. — dr. Draugelį, sd — Digrį, o liaud. — Rusecką. Nuvažiavome į Suvalkijos frontą, į II diviziją. Divizijos štabas Seirijų klebonijoje.

Atvažiavę, visi keturi priekambaryje sustingome, nes pirmame kambaryje telefonu divizijos vadas plk. G. G., susijungęs išsyk su visais savo pulkų vadais, davinėjo jiems įsakymus:

— Jonuk, Kazuk! (trečio vardo neatsimenu). Dėl didelio lenkų puolimo įsakau jums šiąnakt surinkti savo dalis ir iš ryto trauktis į liniją... (čia jis detaliam išvardino kiekvienam pulkui naują barą šeštokų — Simno — Alytaus linijoje ir paskyrė kiekvienam pulkui kryptį).

Kai jis pabaigė ir mus pamatė, priėjo prie manęs su raportu. Aš ramiai paprašiau jį žemėlapyje parodyti, kur būtent priešas puola. Jo žodžiais, puolimas eina nuo Seinų vieno 6 pėst. pulko bataliono bare. Tas batalionas užima 2 km. tarpekį tarp dviejų ežerų.

— Ponas pulkininke, o jūs iš savo rezervo negalite tam batalionui duoti pasipirties? Ar dėl puolimo vienoje vietoje reikia visu frontu traukti ir priešui atiduoti visą pietinę Lietuvos dalį? Kokia padėtis fronte šiuo momentu?

— Nežinau, pone ministeri! Įsakymą duodu remdamasis 5 pulko vado pranešimu.

— Prašau įsakyti mane sujungti su 6 pulko bataliono vadu, kur eina puolimas.

Sujungė. 6 pulko bataliono vadas kpt. Petrovas ramiu tonu man pranešė štai ką:

Tą dieną jo bare pasirodė 6 lenkų raiteliai, bet nuo kelių mūsų šūvių pasitraukė ir daugiau nebesirodė. Šiuo laiku bataliono fronte visai ramu.

— Ponas pulkininke, — pasakiau divizijos vadui, — ar jūs Dievo bijote? Kurgi tas „didelis lenkų puolimas“, dėl kurio reikia tiek mūsų teritorijos priešui atiduoti.

— Klausau, pone ministeri, tuojau atitaisysiu.

Liepė sujungti su pulkų vadais ir čia pat prie mūsų pradėjo su jais taip kalbėti:

— Jonuk, Kazuk! Nė žingsnio atgal! Jei lenkai puls, pilkite jiems į š...ną!

Visą laiką, kaip pamišęs. Visas išraudęs, akys iššokusios. Dreba. Judesiai kažkokie lyg kampuoti.

Mes su St. Seimo nariais nustebę tik vienas į kitą žiūrėjome ir pečiais traukėme.

Primigome ir prašvitus išvažiavome pažiūrėti „didelio lenkų puolimo“ baro. Pakeliui sutikome 5 pulko batalioną, kurio priešakyje sunkiai ėjo pasiramstydamas lazda jo vadas karininkas P. Jis pradėjo jau vykdyti pirmutinį divizijos vado įsakymą, nes antrojo negavo. Bataliono frontas pasiliko apnuogintas. Įsakiau tuojau grįžti atgal.

Vietoje ištyrėme visą reikalą. Pasirodė, kad 6 pulko bataliono vadas kar. Petrovas, kai jo bataliono bare buvo pastebėti ir atmušti 6 lenkų raiteliai, pranešė apie tai savo pulko vadui. Vėliau, besikalbant su savo kaimynu, 5 pulko bataliono vadu, kar. P., išsitarė, kad puolant lenkams didesnėmis jėgomis, jis vargu ar išlaikys savo bataliono barą, nes jo kareiviai labai išvargę.

5 p. bataliono vadas kar. P. tuojau pranešė pulko vadui mjr. Š., kad Petrovo batalioną puola lenkai ir jis savo baro neatlaikys. Mjr. Š. tuojau pranešė divizijos vadui, kad lenkai didelėmis jėgomis mus puola, kad 6 pulko batalionas savo baro neatlaikė ir traukiasi...

Baigė tyrimą, važiavom Seirijų link. Išlipome iš automobilio, atsitolinome nuo šoferio ir pradėjome kalbėtis. Panorėjau sužinoti St. Seimo narių nuomonę apie visa tai, ką jie girdėjo ir matė.

— Kažkokių pamišėlių gauja! Be jokios ceremonijos plk. G. G., mjr. Š. ir kpt. P. atiduoti karo lauko teismui!

— Palaukite, tamstos, nesikarščiuokime! Jie visi trys pasižymėję kovose su bolševikais 1919 m. Padaryti skandalą ir tuo sugriauti visų vadų autoritetą yra lengva, bet pagalvokime ir apie pasekmes.

Grįžęs į Seirijus, aš tuojau visus tris — plk. G. G., mjr. Š. ir kpt. P. — pašaliniau ir į jų vietą paskyriau: II divizijos vadu gen. M. Katche, 5 pulko vadu — mjr. Zubrį.

Plk. G. G., „dėl nesveikatos“ atšaukiau į Kauną, o vėliau jo žmonai maldaujant neskirti niekur į frontą, nes jo nervai galutinai suirę, paskyriau Kėdainių komendantu.

Norėdamas išvengti skandalo dėl mjr. Š., aš pasitraukiau iš St. Seimo ir tuo būdu užleidau jam savo vietą, nes jis buvo sekančiu kandidatu.

(K. Zukas - Zvilgsnis į praeitį" - Zmogaus ir kario atsiminimai. Medžiaga istorikams. Išleido TERRA, 3333 S. Halsted Street, Chicago 8, Ill. 477 psl., kaina 5 dol.)

Vincas Rastenis
Vyt. Gedgaudo nuotrauka

Buvęs tautininkų sąjungos generalinis sekretorius ir dabar Nepriklausomybės Tautos pirmininkas Vincas Rastenis, sėdėdamas bolševikų kalėjime, pasak Tiesos, taip jiems aiškino tautininkų politiką jų atžvilgiu:

Tautininkų partija susiūkydavo nuo tiesioginių ir atvirų pasisakymų prieš revoliucinę ideologiją ne tik todėl, kad ją patenkino policinės priemonės, bet taip pat ir todėl, kad jautėsi esanti nepakankamai ginkluota prieš tokią atvirą kovą. Aš pats supratau, kad atvirose diskusijose dėl Lietuvos darbininkų klasės socialinės padėties mano argumentų būtų ne per gausu, kad būtų galima apsiginti prieš sąmoningą darbininkų klasės interesų atstovą. Beje, visi tautininkų veikėjai netgi nežinojo darbininkų faktinio gyvenimo smulkmenų. Vengiant tokios neperspektyvi-

nės kovos, buvo imtasi kitos taktikos. "Nešaukti vilko iš girios" atvira ir tiesiogine kova prieš revoliucines idėjas (tai greičiau populiarintų šias idėjas), o stengtis nukreipti darbininkų klasės dėmesį nuo šių idėjų, užimant ją kitomis idėjomis, artimomis tautininkų tikslams, su eilės pagalbinų organizacijų pagalba.

Daugiausia tautininkams darbininkų klasės socialinės padėties klausimu rūpėjo ne faktas, kad tautininkų tikslų realizavimas iš esmės buvo neįmanomas neišnaudojant darbo žmonių, o klausimas, kaip padaryti, kad šis išnaudojimas iš vienos pusės duotų pakankamai syvų vidutinės nacionalinės buržuazijos pasiturimumui stiprinti, o antra vertus, kartu neprieitų tokios ribos, kad darbininko kantrybė plyštų ir darbininkas stotų prieš esamą diktatūrą su jėga. Šis rūpinimasis ir vertė tautininkus pasirodyti tam tikru mastu darbininkų klasės globėjais, gynėjais nuo kraštutinio išnaudojimo.

Oficialiai tautininkai skelbė šūkį — derinti samdytojo ir samdomojo interesus. Faktinė nusišėta šio šūkio prasmė buvo

ta, kad kapitalistai būtų priversti protingai apriboti savo išnaudojimo apetitą iki ribos, kuri paliktų darbininkams tokias minimalias gyvenimo sąlygas, kuriomis jie taikstytųsi su savo padėtimi, ir kuriomis būtų galima įtikinti darbininką, kad, globojamas esamo režimo, jis gavo reikalingus pagerinimus ir kad kitais būdais jis nieko geresnio pasiekti negali.

Nors tautininkų vadovus tuo tarpu patenkino policinės organizacinės priemonės, kurios atitraukdavo darbininkų mases nuo klasinio sąmoningumo, vis dėlto kildavo klausimas, kad šių priemonių ne visuomet pakaks ir kad bus reikalinga kokiais nors aktyviais veiksmais parodyti "interesų suderinimo" šūkio įgyvendinimą.

Maždaug iki 1933 metų nieko konkretaus šia prasme nebuvo nutarta. Tik 1933 ar 1934 metais kilo projektas suorganizuoti vadinamąją "Generalinę darbininkų atstovybę."

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

NEŠAUKTI VILKO IŠ GIRIOS

Taip Vincas Rastenis apibudino tautininkų politiką bolševizmo atžvilgiu. Nežinodamas, kaip idėjiškai jam pasipriešinti, Rastenis kaip vienintelį rimtą kovotoją su bolševizmu NKVD organams pristato Bronį Railą

Kadangi profsąjungos dėl revoliucinių tendencijų buvo likviduotos dar pačioje Smetonos — Voldemaro režimo pradžioje ir nebuvo jokios organizacijos, kuri gintų darbininkų socialinius interesus, tai ši "Generalinė atstovybė" ir turėjo suvaidinti visų Lietuvos darbininkų jungtinės organizacijos vaidmenį. Darbininkų aktyve ši "atstovybė" turėjo suvaidinti jų interesų gynėjo vaidmenį, o faktiškai ji turėjo ginti šiuos interesus aukščiau išdėstyta "interesų derinimo" šūkio prasme.

Šio projekto iniciatorius buvo Kauno darbo inspektorius Liutermoza.

(Liutermoza buvo nepartinis ir politinėje veikloje nežinomas. Buvo ilgą laiką darbo inspektorius, kontroliuojantis, kaip įmonės vykdo įstatymų nustatytas darbo sąlygas, šios "atstovybės" organizavimas buvo, atrodo, vienintelis jo politinės veiklos pasireiškimas. Pastaruoju metu politiniame gyvenime buvo nežinomas, ir aš net nežinau, ką jis pastaraisiais metais veikia.)

Vieną kartą jis atėjo pas mane, kaip pas tautininkų narį (Nukelta 17 psl.)

Buvęs Nepriklausomos Lietuvos prezidentas Antanas Smetona. "...matydamas jį supančios aplinkos menkumą, atvirumo valandose puldavo į desperaciją..."

Rastenis contra Raila

Smetona suprato savo aplinkos ideologinį menkumą. Kodėl Rastenis skundė Railą? Bolševikų aktyve jis buvo pavojingesnis už kitus.

Bronys Raila syki yra pastebėjęs, kad tautininkų tragedija glūdi tame, kad jie kaip partija yra išaugę ir išsiplėtoję valdžios šešėlyje. Tai nėra kovoje už valdžią išaugusi ir sustiprėjusi, bet valdžios išlepianta partija. Kad Raila buvo taiklus, geriausiai įrodo Vinco Rastenio raportas bolševikams, kurio tikrumo jis iki šiol nėra užginčijęs.

Šiamė numeryje spausdinamoje dalyje buvęs partijos generalinis sekretorius sakosi, kad atvirose diskusijose jis nebūtų galėjęs atsispirti sąmoningam darbininkų, suprask bolševikų, klasės atstovui! Jis nebūtų turėjęs jokių rimtų argumentų! Ir Rastenis tai rašė to metu, 1940 m. lapkričio mėn., kada milijonai Lietuvos tautos dauguma jau savo kailiu buvo įsitikinusi, kad mūsų nepriklausomybės metais pas mus viešpatavusi toli gražu netobula kapitalistinė ir diktatūrinė santvarka vis dėlto buvo žymiai pranašesnė už bolševikinę. O valdžiusios, partijos generalinis sekretorius nebūtų sugebėjęs jos apginti diskusijose! Nevel-

tui Antanas Smetona, matydamas jį supančios aplinkos menkumą, atvirumo valandose puldavo į desperaciją. Taip syki, jau porą metų prieš galą, Smetona jam prisistačiusį naujai išrinktą Neo Lituonijos korporacijos valdybą paragino daugiau domėtis ideologiniais klausimais. Korporacijos pirmininkas, šiandien žymus šėivijos tautininkų veikėjas, pasiskubino pareikšti, kad valdyba pati yra numaciusi ideologijos klausimais suruošti, Rastenio raporte neigiamai minimo, prof. L. Tamošaičio paskaitų ciklą. Smetona, išgirdęs Tamošaičio pavardę, tik ranka numojęs. Girdi, ką čia Tamošaitis, geriau prašytumėt prof. Karsaviną, Kauno universitete dėšciusį, protingą rusą...

Atrodo, kad ir šių dienų tautininkams tas Smetonos patarimas būtų naudingas, juo labiau, kad šiandien neturima skubių praktiškų uždavinių, kuriems spręsti anais laikais nebuvo daug laiko, kaip pvz. Rastenio minimas darbininkų klausimas.

Pagal Rastenį, tautininkų šūkis buvęs derinti samdytojo ir

samdomojo interesus, praktiškai buvo siekiama darbininkams suaryti tokias gyvenimo sąlygas, kad jie būtų savo padėtimi tiek patenkinti jog nekeltų revoliucijos. (Ar ne to paties laikosi ir kitų kapitalistinių kraštų vyriausybės?) Toliau, aprašydamas darbininkų atstovybės organizavimą, Rastenis bolševikams skundžia Liutermozą, Sostaką ir Pr. Šulaitį, kaip smetoninio režimo įrankius darbininkams apgauti. Pirmieji du buvo valdininkai, toli gražu nelinkę darbininkus skriausti, o greičiau juos esamose aplinkybėse užstoti. Pr. Šulaitis yra įdomesnė asmenybė, tuo laiku jam bebaigias tei-

sės mokslus studentas ir liaudininkų "Varpo" spaustuvės rinkėjas. Jis, į darbininkų atstovybę pateko todėl, kad tautininkai, Rastenio vadovaujami, neturėjo savo žmonių darbininkų tarpe, ir mieliau turėjo sutikti su liaudininko Šulaitio kandidatūra negu kokio bolševiko. Nepaisant atrankos, į atstovybę ir net valdybą pateko Liutermoza, komunistai, kaip Lukoševičius, kurio nusiteikimai buvo žinomi saugumo organams. Pr. Šulaitis nebuvo darbininkų priešininkas, bet atvirai, stengėsi, kiek galėjo, užstoti jų interesus. Bolševikams tai nesukludė jį jau lie-

(Nukelta 16 psl.)

Bronys Raila
P. Urbono nuotrauka

ČESLOVAS SASNAUSKAS

Rastenis contra Raila

(Atkelta iš 5 psl.)

pos 12 d. suimti. Penkiomis dienomis vėliau suimtas Vilniuje Rastenis Šulaitį pristato kaip smetoninio režimo ir jo pastangų apgaudinėti darbininkus talkininką...

Ideologiškai, pagaliau aiškina Rastenis, su boševikais kovojo tik Raila, kurį tuojau pat stengiasi morališkai nuvertinti: girdi, jis išdavinęs savo buvusius draugus. Tuo Rastenis ypatingai stengėsi įtikinti boševikams, nes Raila buvo ir yra ideologiškai bei savo brilliantine plunksna stipresnis boševikų priešas negu likusi tautininkų partija. Komunistų partija Railos niekuomet nebuvo išleidusi iš akių. Štai kokią Railos charakteristiką davė 1933 m. balandžio 1 d. Tiltėje leidžiamas komunistinis Bakas, Nr. 7(127):

TREČIAFRONTININKO BR. RAILOS KARJERA

Kadaise revoliucionierius, o vėliau socialfašistas Br. Raila sumanė "pakairėti." Kaip ir visi "kairieji" socialfašistai apsiginklavo kūrta revoliucinių frazių ir, prisidengęs Ragailos vardu, pyškino savo raktus į "Trečiąją Frontą." Ko ne kairus, jei met apie proletarinę literatūrą rašo. "Kairėjo," "kairėjo" ir "nukairėjo" į tautistų Bangas. Tiesa, Bangose pasirodė kaip Jurgis Lengvenis ir, žinoma, talkėsi tenai prie fašistų skonio ir garbino Klaipėdos užgrobia ir reikalavo, kad visi kovotų dėl Klaipėdos krašto.

būtent, kad padėtų fašistams naikinti Klaipėdos autonomiją ir paturėtų tenai žvalgybos saugumą."

Kodėl boševikams Raila taip rūpėjo? Todėl, kad jis galėjo ir gali stoti prieš juos ir laisvose diskusijose, ko nesugebėjo Rastenis.

* Birželio 7 d. įvyko Clevelando budžių plaukiojimo sezono atidarymas. Erie ežere jau laukė budžių jachta "Palanga," pasipuošusi tautinėmis vėliavomis.

Iš mano atsiminimų

TEATRAS IR REVOLIUCIJA

KLEOFAS JURGELIONIS

Kapelionas paskyrė man sunkiausią vaidmenį — to senuko mokytojo. Jo ypatybė buvo pabaigti savo pamokymą mokinii žodžiu "mociumdziu." Jam pavartojus tą žodį, visa publika turėdavo juoktis. Žodis "mociumdziu" buvo to seno mokytojo sutrumpintas lenkiškas posakis "mosci dzieju." Žinoma, komedijėlė buvo vaidinama lenkų kalba.

Mano pirmas pasirodymas kaip aktorius scenoje buvo man baigiant Sv. Katerinos progimnaziją Peterburge. Jau toks buvo paprotys Sv. Katerinos progimnazijoje, kad "išleidžiamoji" klasė turėjo atvaidinti kokią nors komedijėlę ar farsą prieš publiką, susidedančią iš tėvų, giminių ir žemesniųjų klasių gimnazistų.

Mūsų dramos mokytoju ir režisterium buvo kapelionas Czajkowskis, labai mokytas jėzuitas ir labai linksmas teatralas. Jis tik vienas temokėjo teisingai ir puikiai atsakyti į visų vaikų klausimus, kokiais jie jau buvo išmokę atakuoti savo mokytojus. Jei kiti mokytojai, visvien kokio dalyko, nebeturėdavo atsakymo mokiniams, jie patardavo jiems "užpulti" su savo klausimais religijos mokytoją kun. Czajkowskį. Mokiniai jį užpuldavo ir iš jo gaudavo teisingiausią atsakymą.

Mums vaidinti kapelionas Czajkowskis parinko komedijėlę iš mokyklinio gyvenimo su senuku mokytoju ir su būriu labai jaunų mokinių.

Aš, kapeliono diriguojamas, taip gerai supratau kom-

mišką svarbą žodžio "mociumdziu" ir taip gerai pataikydavau jį ištarti, kad publika juokėsi iki soties kiekvieną sykį man jį ištarus. Nėra ko kalbėti, mano imitacija senelio mokytojo, ne tik kalboj, bet ir judesiuose ir eisenoj, davė didelį pasisekimą visai komedijėlei. Aš buvau to vakaro herojus (tikrai, ačiū kapelionui Czajkowskiiui, kurs viską permatė.).

Iš to vėliau turėjau suprasti, kad minia, esant palankioms aplinkybėms, gali būti užkerėta vieno aktorius, jeigu jis savo vaidmenį atlieka taip, kaip minia to laukė, ar gal net geriau. Ir kada tai atsitinka, įvyksta revoliucija, mažesnio ar didesnio masto.

Sv. Katerinos progimnazijoje dainavimo mokytoju buvo lietuvis Česlovas Sasnauskas, ir aš buvau vienas jo mokinių. Česlovas Sasnauskas buvo pagarsėjęs Sv. Katerinos bažnyčios vargonininkas. Jo bažnytinių koncertų su vargonais ir operos dainininkais paklausyti kiekvieną sekmadienį atsilankydavo didelė dalis Peterburgo aristokratijos, be tikybos skirtumo. Tai buvo viena didžiausių Peterburgo idomybių. Dėl šitos idomybės katalikiška Sv. Katerinos katedra buvo gerbiama ir visų pravoslavų. Mažesniame vaidmenyje Česlovas Sasnauskas buvo choro vedėjas Peterburgo lietuvių teatruose (pagal Balio Sruogos nevisuomet patikimą "statistiką" — 1899, 1900 ir 1901 metais, taip pat ir 1912 ir 1913 metais).

Taip, Česlovas Sasnauskas, garsus vargonininkas, kompozitorius ir choro vedėjas, buvo mano mokytojas choriniame dainavime, kuriame atskiras balsas nėra svarbus, jeigu jis nekenkia harmonijai su kitais balsais. Bet Česlovas Sasnauskas nebuvo tas muzikas ar kalbėtojas, kurs padėjo man rasti mano balso rezonanso galimybes. Pačią pradžią į rezonanso supratimą ir jo lengvą atsiėkimą man buvo davęs mūsų kapelionas Czajkowskis. Žinoma, su pagalba ir kitų balso žinovų. Aš lavinausi švilpti, švilpimu išreikšdamas tonacijas pagal liežuvio pozicijos atmainas. Į savo profesorius kviesdavau ir lakštingalas ir vieversėlius.

Tada aš nebuvau nei pilnas lietuvis, nei lenkas, nei rusas, nors šių trijų genčių kalbos buvo mano kalbos, ir tik gal dėl Sv. Katerinos mokyklos įtakos man lenkų kalba buvo pasidariusi kiek tiek artimesnė. Aš lenkiškai pradėjau rašyti net eiles.

Tik man suėjus į pažintį su Juozu Zauka, lietuviu patriotu, zakristijonu, vargonininku ir choro vedėju, mano kalbos klausimas buvo išspręstas. Juozas Zauka tuojau pasiskubino padaryti iš manęs gerą lietuvi. Tam tikslui nieko geresnio jis negalėjo padaryti, kaip tik suvesti mane į pažintį su Kazimieru Būga, kurs buvo vyresnis už mane keliais metais. Ir vėliau, su kuo tik susipažindavau, vis aš būdavau jaunesnis.

Būga netrukus suvedė mane į pažintį su didžiuoju lietuviu

Istorinė apysaka

PER MIŠKUS IR PELKES

Net supyko Žaltinis.

— Mano brangus Alpai, ne tam tiek metų aš tavęs ieškojau, kad šioje klampynėje kaip užguitas žvėris gyventum. Į Lietuvą drauge su kunigaikščiu keliauk ir ten ištikimai jam ir tėvynei tarnauk. Kryžiuočiai Skomantų pilį griuvėsiais pavertė, atstatyti ją reikia. Šis darbas tavęs laukia!

— Seneli, seneli, kaip be tavęs Skomantų pilį atstatysiu. Juk aš neprisimenu nė kaip ji atrodė.

— Skomantų pilį atstatyti tai aš sugrįšiu. Tikrai ten būsiu reikalingas, — atsakė kiek pamąstęs Budrys. — O dabar — keliaukite laimingai!

Per girią bėglius kiek palydėjęs, Žaltinis pasiliko, o bėgliai, keliaudami pietų kryptimi, greitai tarp medžių dingo.

Sunki buvo toji kelionė per miškus ir pelkes kunigaikščiui Kęstučiui, turėjusiam tuomet 65 metus, sunki ji buvo ir aštuoniolikmečiui Alpai. Bet nei storos Marienburgo pilies sienos, nei sargybos, nei mirtinas pavojus neišdildė jų širdyse tėvynės ir laisvės troški-

mo, drąsos ir ryžto. Drąsiai jie brovėsi miškais pietų kryptimi į tolimą mozūrų žemę.

Dar ir dabar didelius plotus užima Mozūrų, Ramintės, Augustavo, Beloviežo, Radūnės miškai, išlikę po kelių šimtų metų iš didžios žaliosios jūros, kuri iš-tisai dengė didelius plotus nuo Vislos į rytus, perkirsdama pietinėje Lietuvoje Nemuną ir per Baltarusiją susijungdama toliau už Dniepro su „tamsiomis Briansko giriomis". Dar ir dabar patekęs į tos žaliosios jūros liekanų gilumą ne vienas būna nustebintas josios didingumo. Ištekines pušys lyg kolonos senoviškoje šventykloje aukštai kyla į viršų ir tyliai savo viršūnėmis ošia. Vietomis jas pakeičia lyg besimylinčios, viena prie kitos prisiglaudusios sesutės eglės. Plačiai paskleidžia savo palinkusias šakas senės eglės močios ir dengia jomis iš visų pusių besiglaudžiančias mažasias eglutes. Toliau spygliuočius pakeičia lapuočiai.

Plačiai praskleidę šakas, stovi susimąstę milžinai ažuolai. Ką jie sprendžia, tai jų paslaptis. Stovi išdidūs, vie- niši, nieko prie savęs nesikviesdami, nieko nepriglaus-

P. Tarasenka

Stepas Zobarskas prašo talkos

Pereitais metais teko pasi-
džiaugti nedideliu, bet reikš-
mingu įvykiu šėivijos gyvenime:
pirmą kartą lietuvių kul-
tūros istorijoje buvo paskelbtas
lietuvių liaudies pasakų rinki-
nys anglų kalba — "Lithuanian
Folk Tales." Šiomet tasai rin-
kinys, žymiai didesnis ir gra-
žesnis, išėjo antruoju leidimu.
Taigi per trumpą laiką jis ap-
keliavo didelę dalį pasaulio.
Šiandien mūsų pasakas skaity-
ne tik JAV, bet ir Anglijoje,
N. Zelandijoje, Kanadoje ir
net Indijoje. Jos taip pat pa-
siekė Lietuvą ir kairurias kitas
valstybes, esančias už geleži-
nės sienos.

"Lithuanian Folk Tales"
eina iš rankų į rankas," rašo
man pažįstamas iš Vilniaus.
"Džiaugiasi jomis ir Tavo
draugai ir kiti. Šiuo darbu jū-
ten įprasminot savo gyvenima-
mą."

Taigi mūsų gražioji liau-
dies kūryba jau išėjo į platųjį
pasaulį. Dabar reikia išleisti į
pasaulį ir mūsų novelės, kurios
jau galutinai paruoštos spaudai.
B visos čia prieinamos literatū-
ros išrinkau pačius stipriausius
ir įdomiausius mūsų rašytojų
kūrinius ir pavadinau juos
"Outstanding Lithuanian Sto-
ries" vardu.

"Outstanding Lithuanian
Stories" bus didelė knyga — ir
puslapių skaičiumi, ir savo tur-
iniu. Tai nekasdieniškas vei-
kalas. Jį sudaro 20 rašytojų,
pradedant mūsų klasikais — Bi-

kalbininku profesorium kunigu
Kazimieru Jaunium. Paskui pa-
žinau kun. Jauniaus pasekėjus:
kun. A. Dambrauską (Jakštą),
kun. P. Būčį (paskui pakeitą į
vyskupus) ir A. Dubinską. Su
Maironiu suėjau metais vėliau.

Himn, Krėve, Kudirka, Šatrijos
Ragana, Vienuoliu ir baigiant
pačiais jaunaisiais talentais.
Aš šį rinkinį ruošiau keletą me-
tų. Vertimus rūpestingai ištaisė
ir teikė vertingų patarimų
amerikietis rašytojas, New
Yorko Universiteto profesorius
ir "Literary Review" redaktorius
Charles Angoff. Taigi knyga
paruošta rimtai, atsižvelgiant į
panašaus pobūdžio amerikiečių
antologijoms statomus reikala-
vimus.

Deja, ir šį kartą, kaip ir
leidžiant mūsų liaudies pasa-
kas, amerikiečių leidykla stato
tuos pačius reikalavimus: iš
anksto užpirkti 600 egz. Vieno
egz. kaina — \$5. Sudaryti
3,000 dolerių aš vienas pats
nepajėgiu. Bet argi būtų sunku
sudaryti tokią sumą 600 lietu-
vių, gražiai išikūrusių JAV,
Kanadoje, Venezuoloje, Aus-
traliijoje ir kitur?

Kaikurie iš Jūsų atėjote į
talką ir padėjote išleisti anglų
kalba gražiasias mūsų pasakas.
Padėkite išleisti ir lietuvių no-
velių rinkinį, kuris taip pat su-
teiks lietuvių tautai garbės.

Dail. A. Korsakaitės iliustracija iš "Lithuanian Folk Tales"

dami. Visai kitaip atrodo kiti lapuočiai. Beržai, lyg
linksijos ir svetingos šeimninės pasipuošę baltomis
prijuoštelėmis, visus kaimynus pas save į šeimyninį po-
kylį kviečia, visus su meile sutinka. Lankstus uosis,
kietasprandis skroblas, baugi drebulė, minkštaširdė
liepaitė, iš pavydo apkartęs juodalksnis, paniures
karklas — visi į tą linksimą pokylį veržiasi, visi prie
svetingų šeimnininkų berželių arčiau glaudžiasi. O įvai-
rūs neužaugos: lazdynai, kartūs šermukšniai, žali pu-
tinėliai ir daug kitokių krūmų be jokios tvarkos visur
lenda, spraudžiasi. Jauku ir malonu medžioms glau-
džiai susispietusi. Linksmai per vasarą šlama jie savo
žalia skraiste.

Seniai jau atėjęs ruduo...

Audros ir pirmieji šalčiai nuplėšė žalią lapuočių
skraistę. Stovi jie sustingę, ištiesę savo šakas, maldau-
dami saulės ir šilumos. Retai ir trumpam tenisišpso
saulutė, dažniausiai dangus apsitraukęs žemai slenkan-
čiais debesimis, o smulkus lietus ištisas dienas dengia
girių lyg gedulo šydas. Dideli ir maži lapuočiai verkia
graudžiomis ašaromis. Net nuošaliai stovintys susimą-
tę ažuolai, ir tie pravirko, ir jų plačiomis krūtinėmis
viena paskui kitą rieda stambios ašaros. Nyku tokiuo-
se miškuose lietingomis rudens dienomis, niekur nei
garso, nei šlamesio, tik ošia žalios pušų viršūnės.

Taip dabar atrodo šių plačiųjų girių likučiai, kai
per kelis šimtmečius juos retinę kirviai, laužė audros,

naikino gaisrai. Kai kur sunku per juos ir dabar ke-
liauti. Bet dar sunkesnės tos kelionės buvo seniau.
Nuo neatmenamų laikų žmogaus rankos nepaliesi
miškai buvo neįžengiami. Medžiai išaugdavo ir pase-
nė čia pat nugriūdavo. Ypač daug tokių medžių su
šaknimis išversdavo audros. Nenugalimas kliūtis su-
darydavo vėjolauža. Bet šioji tankynė tik medžiotojui
ar bičių kopinėtojui — bartininkui — atrodydavo ne-
pereinama, o mūsų bėglių — Kęstučio ir Alpo — sun-
kiausias girių kliūtys nesulaikydavo. Žinodami, kad jų
visur ant kelių ir ties brastomis tyko kryžiuočių sar-
gybos, bėgliai daugiausia girių tankumynais brovėsi.
Keliais ir tuščiais plotais skubiai praeidavo tik juos
gerai išžvalgę.

Jau kelios dienos, kai bėgliai kelionėje. Visą laiką
dulkė smulkus lietus. Vargais negalais susikūrę kur po
eglių šakomis nedidelį laužą, varguoliai kiek sušilda-
vo ir apdžiūdavo. Sustodavo jie tik būtinam trumpam
poilsiui, o per kiauras dienas ir naktis veržėsi į pietus,
stengdamiesi greičiau išėiti iš Prūsų žemės. Keliauti
trūkdė visokios kliūtys, bet labiausiai — girioje paši-
taikančios pelkės. Kai kurias tekdavo apeiti, per kitas,
atsargiai, kartimis kelią žvalgydami, brisdavo. Kartais,
geroką galą nubridę, bėgliai aptikdavo nepereinamas
klampynes ir turėdavo atgal grįžti. Dažnai pasitaikan-
čius ežerus irgi tekdavo apeiti. Mažesnes upes per-
brisdavo ar perplaukdavo, o per didesnes persikelti
pasidarydavo plaustus.

STEPAS ZOBARSKAS

V. Mazelio nuotrauka

Gerai žinau, kad aš nesu
pirmasis ir ne paskutinis, kuris
beldžiasi į Jūsų duris. Tačiau
šventai tikiu, kad iš visos eilės
gerų sumanymų, kuriuos reikia
remti, "Outstanding Lithuanian
Stories" leidimas yra vienas iš
pačių svarbiausių.

Jeigu netrukus atsiliepsite į
mano šauksmą, šaunioji knyga
— "Outstanding Lithuanian Sto-
ries" atėis į Jūsų namus dar
šiais metais. Ir ji bus lygiai to-
kia pat graži, kaip ir ankčiau
minėtosios "Lithuanian Folk
Tales."

STEPAS ZOBARSKAS

85-37 88th Street
Woodhaven 21, New York

Nesaukite vilko...

(Atkelta iš 5 psl.)

tijos generalinį sekretorių, su
fašistinės "darbo konstitucijos"
teksto vertimu ir kita literatū-
ra, o taip pat su paruoštu "Dar-
bininkų generalinės atstovybės"
projektu. Pagal projektą į šią
atstovybę turėjo įeiti darbinin-
kų delegatai, kuriuos rinko
kiekviena įmonė bendruose
darbininkų susirinkimuose. At-
rodo, kad delegatų skaičius bu-
vo numatytas po 2 nuo pilnų ar
nepilnų 500 darbininkų arba ki-
taip (atrodo, vidutiniškai buvo
numatyta po 2 delegatus nuo
įmonės). Būti renkamas galėjo
kiekvienas darbininkas, bet,
kad gautų delegato teisę, jį tu-
rėjo patvirtinti Vidaus reikalų
ministerija. Tuo būdu delega-
tais galėjo tapti tik tokie dar-
bininkai, kurie buvo priimtini
ministerijai, o tokie galėjo bū-
ti tik neįtariamieji revoliucinėmis
tendencijomis, vienu žodžiu,
politiškai patikimi. Lutermoza
garantavo, kad darbininkai
neatsisakys rinkti delegatus to-
kiomis sąlygomis, nes juos bus
galima įtikinti, kad geriau kas
nors, negu niekas, o pritarimo
būtinumas — kitaip — rinkimų
patvirtinimas ministerijoje bus
darbininkams paaiškintas tuo,
kad tai bus naudinga patiems
darbininkams, nes vyriausybė
daugiau skaitysis su tokiais de-
legatais, kuriais ji pasitiki,
negu su tokiais, kurie yra vy-
riausybės prieštai.

Šie delegatai turėjo sudary-
ti "atstovybės" plenumą ir
rinkti maždaug du kartus per
metus svarstyti svarbiausius
darbininkų interesus bendrais
bruožiais. Delegatai turėjo
rinkti iš savo tarpo "atstovybės"
tarybą su nedaugeliu narių. Ši
taryba turėjo rinktis dažniau ir
ruošti konkrečius projektus sie-
kiant normuoti darbininkų so-
cialinę padėtį, turint galvoje
plenumo apsvaistytus principus.

Bet, nežiūrint, kad jau bu-
vo nepasitikima darbininkais, o
tas nepasitikėjimas buvo aki-
vaizdus iš reikalavimo, kad
delegatai turi būti patvirtinti,
čia buvo išreikšiamas vėl nepa-
sitikėjimas: taip pat buvo nu-
matomas rinkimų patvirtini-
mas.

Paskui taryba turėjo išrinkti
nuolatinę valdybą iš trijų ar
penkių asmenų. Valdyba turėjo
nuolat vadovauti "atstovybės"
veiklai. Čia taip pat buvo nu-
matomas arba rinkimų patviti-
nimas, arba pirmininko skyri-
mas iš ministro pateiktų trijų
kandidatų. Ir vis dėlto po to-
kios trigubos atrankos šį "asto-
vybę" turėjo vaidinti tik pata-
riamojo organo prie Vidaus rei-
kalų ministerijos vaidmenį. Šią
aplinkybę buvo numatyta aiš-
kinti tuo, kad vis dėlto asto-
vybė turės didesnę reikšmę,
negu privatinė organizacija.

Tuo būdu buvo konstruoja-
mas klasotas darbininkų klasės
interesy "gynimas," tikintis,
kad darbininkai, neturėdami ko
geresnio, sutiks kad ir su šiuo.

Projekto paaiškinamajame
rašte buvo nurodoma taip pat
ir tai, už ką "atstovybė" "tu-
rės" kovoti. Tai buvo kai
kurie darbo sąlygų įstatymo
opijų vietų pakeltimui tarp-
ninkavimo organų įvedimas ky-
lant nesusipratimams tarp sam-
dytojo ir samdomojo, vyriau-
sybės įvestinės minimalios dar-
bo užmokesčio normos atski-
roms įmonėms ir t.t. Tai buvo
laikoma pakankamu, kad dar-
bininkai taikstytųsi su padėti-
mi, ir netgi buvo manoma,
kad tai laimės darbininkų sim-
patijas esančiam režimui.

Aš prie jau išvadą, kad šis
projektas visiškai atitinka par-
tijos interesus. Lutermoza,
t.y. projekto autorius, pareiškė,
kad šio projekto realizavimui
jis jau turi savo tiesioginio
viršininko — socialinio depar-
tamento direktoriaus Šostako
sutikimą, bet nepavyko įkalbė-
ti Vidaus reikalų ministrą Rus-
teiką, kuris bijojo, kad tuo bus
tik suorganizuotas oficialus
maštininkų organas.

(Šostakas — socialinio, de-
partamento direktoriumi išbuvo
iki pastarojo meto, maždaug
13 metų. Aš ne vieną kartą
įrodinėjau partijos pirmininkui
Tubeliui, kad šiame poste
reikalingas žmogus, kuris la-
biau domisi socialiniais klau-
simais, nes Šostakas šiems
klausiems buvo visiškai
abejingas ir ištisus vakarus ir
naktis visuomet kortavo. Liu-
termoza išgavo greitą sutiki-
mą su projektu, aš manau, tik
todėl, kad projektas buvo
visiškai paruoštas ir nereik-
kėjo galvoti.)

Rusteika — atsargos pulki-
ninkas, buvęs iki Štorkaus po-
litinės policijos direktorius,
paskui ministras, pastaruoju
metu Kauno viceburmistru. Jo
galvosena primena primityvaus
caro laikų vidutinio dvarininko
galvosena. Jį apibūdindavo
taip, kad jo, kaip ministro,
uždavinys yra saugoti Smetonų
prezidento poste.)

(Nukelta į 10 psl.)

Akademinės Mintys

REDAKCIJOS KOLEGIJA: R. Arūnaitė, D. Aityaitė, J. Birutis, L. Petrauskaitė, S. Sirusas, V. Virbickas.

MEDŽIAGA SIŪSTI: Rasai Arūnaitėi, 86-04 94th Street, Woodhaven 21, N. Y. Telefonas: Virginia 7-6336.

BIRŽELIS

Birželio mėnuo netuvių tautai yra skausmo mėnuo — Lietuvos okupacijos, trėmimų, tautos žudymo mėnuo. Bet daugeliui laisvojo pasaulio lietuvių jis yra džiaugsmo mėnuo. Universitetų baigimas, vestuvės, atostogų ir vasaros linksmybių pradžia charakterizuoja birželį.

Šiuo Akademinį Mėnesį numeriu mes norime pagerbti visus tuos, kurie savo darbo ar pastangų vaisius vainikuoja mokyklos baigimo diplomais ar vestuvių žiedais. Jiems linkime sėkmingo gyvenimo. Sveikiname ir tuos, kurie, savo gabumų ar kieto darbo dėka, buvo atitinkamai pagerbti mokyklų vadovybių.

Kol lietuviškas jaunimas ausiai stosi į universitetus ir

veršis į pirmųjų studentų gretas ir kol šis jaunimas, pabaigęs studijas, kurs lietuviškas šeimas, tol netruks kovotojų dėl mūsų tėvynės ir tautos šviestis ateities.

Tad birželio mėnuo, kuris simbolizuoja didžiąją lietuvių tautos tragediją, ateityje galėtų būti ir lietuvių išėjimo tremtyje gyvybės simboliu.

Akademinis jaunimas turi dėti visas pastangas, kad kiekvienas birželio mėnuo papildytų samoningų lietuvių intelektualų gretas ir kad su kiekvieno birželio žiedais prazystų naujos lietuviybės tvirtovės — akademiškos lietuviškos šeimos.

RED.

Santaros vasaros veikla rytuose

Vasaros metu Santaros skyriai Rytuose bando glaudžiau integruoti organizacinę veiklą.

PHILADELPHIA. — Vasaros pradžioje į skyrių įstojo daug naujų narių. Skyriaus skaičius beveik patrigubėjo. Brinkta nauja valdyba, kuriai pirmininkauja H. Šatinskas.

NEW YORKAS — PHILADELPHIA. — Birželio 13 d. privačiame pajūryje įvyko abiejų skyrių bendra iškyla, į kurią suvažiavo apie pusšimtį dalyvių. Vakare persikelta į Rova Farm, kur tuo pačiu metu lankėsi ir pabaltiečių inžinieriai iš New Yorko bei Philadelphia. Bkylos didžiausiu nepasisekimu laikytinas blogas oras. Iš kitos pusės, pasisekimu tenka laikyti nemažą dalyvių

skaičių ir ypatingai gyvą bei studentišką nuotaiką Rova Farmoje, kur pagrindiniame valgomajame kambaryje įvyko bendrą vakarienę.

NEW YORKAS — BOSTONAS. — Birželio 6 d. New Yorko Studentų Santaros skyriaus valdybos nariai lankėsi Bostone, kur vietinio skyriaus susirinkime aptarė žurnalo, vasaros stovyklos ir visuotinio suvažiavimo reikalus.

NEW YORKAS — BOSTONAS — PHILADELPHIA — WATERBURIS. — Vasaros viduryje planuojama savaitgalio stovykla studentams ir filisteriams. Stovyklavietę stengiamasi gauti pusiakelyje tarp Philadelphia ir Bostono.

KRISTINA PAPROCKAITĖ, gavusi stipendiją, kuriam laikui išvyko į Prancūziją. Ji vėliau studijuos Heidelbergo universitete. Birželio 12 d. gausis būrys Kristinos draugų dalyvavo jos atsiveikimo puotoje. Kristina lankė New York University ir priklausė Neolituanijos korporacijai. J. Tysliavos, Jr. nuotrauka

Petras Avizonis ir **Liuda Jucėnaitė** birželio 20 d. Hartforde sumainė aukso žiedus. Petras, žinomo akių specialisto sūnus, buvo pirmasis New Yorko jūrų skautų laivo vadas, o Liuda vadovauja Hartfordo skautėms. Abu jaunieji tęs studijas.

Ramutė Bartytė ir **Elizbeth, N. J.**, išteka už dr. Alfonso Lora.

Ina Čepėnaitė, psichologijos mokslų doktorantė ir aktyvi akademikų skautų veikėja, birželio 27 d. iškėlė už kol. Užgirio. Vestuvės įvyko Clevelande. Ina studijuoja Urbanoj, Ill.

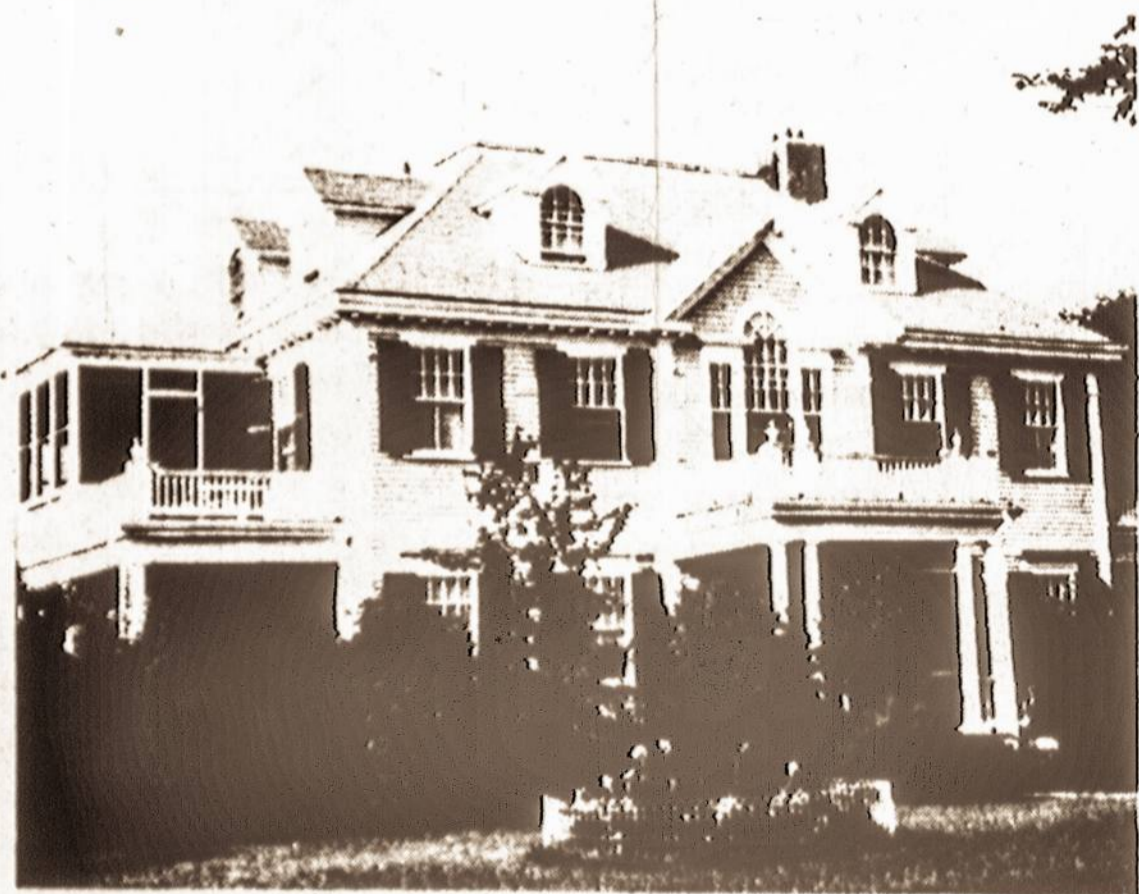
Leonas Karmazinas ir **Alvita Ruokytė** sukuria šeimą liepos 11 d. Brooklyne. Leonas buvo aktyvus New Yorko skautų vadovas, Brooklyno vaidintojų trupės reikalų vedėjas, paslaugus lietuviškam kultūriniam judėjimui New Yorke.

Juozas Liubinskas, Vyties korporacijos centro valdybos pirm., birželio 20 d. Chicagoje susituokė su **Daila Stanaityte**.

Aldona Malcanaitė ir **Juozas Grina** susituokė Chicagoje birželio 28 d. Abu jaunieji yra aktyvūs akademikų skautų veikėjai.

Kur praleisite atostogas?

Lietuvių vasarvietės savininkai **LUSIAI** ir **VEITAI** nuoširdžiai kviečia atvykti į saulėtą CAPE COD ir apsistoti jų puošnioje viloje, kuri šią vasarą turės naują "MEŠKOS" vardą. Vešlių medžių, žalumynų ir vaisių sodo apgaubta sodyba primena Lietuvos jaukumą ir sudaro geriausias sąlygas poilsiui.

Gražūs ir erdvūs kambariai

Geras ir sveikas maistas

Vandens sporto įrengimai

Arti golfo srovės šildomi Atlanto vandenys

Netoli teatrai ir kitos vakarinės pramogos

Stropus patarnavimas

Neaukštos kainos

Teniso ir golfo aikštės

KREIPTIS:

S. M. Lušys, 105 Grand Street, Brooklyn 11, N. Y.

Telefonas: EVergreen 7-5576

M. Lušys, c/o MEŠKA, Monument Beach, Beach St. CAPE COD, MASS. Tel.: Buzzards Bay, Plaza 9-3251

SEZONAS PRASIDĖS BIRŽELIO 15 DIENĄ
Šeimaininkai maloniai laukia svečių.

Arlington
RESTAURANT

LIETUVIŠKAS MAISTAS

COCKTAIL LOUNGE, DINING, DANCING, CATERING
HALL FOR ALL OCCASIONS

385 ARLINGTON AVENUE at HALE AVENUE
Under BMT Jamaica Line - Norwood Avenue Station

Phone: TAylor 7-9842 ONA ir JONAS VALAIČIAI

Winter Garden Tavern Inc.

1883 MADISON STREET
BROOKLYN 27, N. Y.
(Ridgewood)

Tel. EVergreen 2-6440

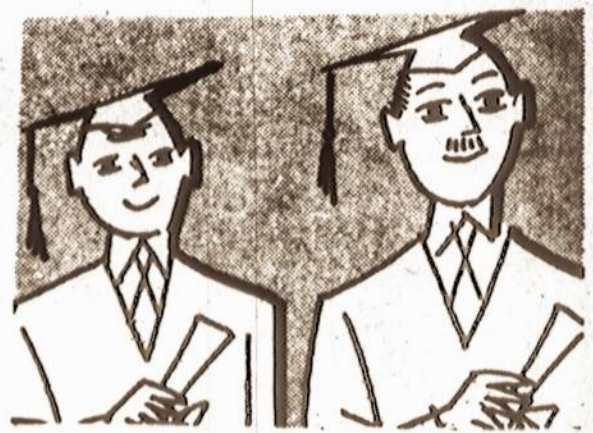
Salė vestuvėms ir
kitokioms pramogoms.

POLAIDOTUVINIAI PIETUS

Pirmos rūšies lietuviškas
maistas prieinamomis kainomis.

VYTAUTAS BELECKAS
Savininkas

Algimantas Gustaitis baigė Boston University College of Industrial Technology aeronautikos inžineriją. Jis gavo 2nd Lieutenant laipsnį iš ROTC. Algimantas buvo aktyvus Liet. Stud. S-gos Bostono sk. narys ir ilgą laiką vadovavo Bostono oro skautams. Vasarą, prieš išleidamas į kariuomenę, dirbs Ballistic Research laboratorijoje, Maryland.

Jonas Bačanskas baigė CCNY finansų mokslus, gaudamas bakaluro laipsnį. Jis buvo vienas iš iniciatorių ir pirmasis pirmininkas CCNY baltų klubo. Priklauso Vyties korporacijos New Yorko skyriui ir yra aktyvus sportininkas. Pokolegines studijas Jonas tęs Columbijos universitete.

Jonas Mačilas baigė statybinių inžineriją Cooper Union Institute. Jis priklauso N. Y. Santaros skyriui. Jonas buvo Cooper Union jachtų klubo vadovas. Gavo darbą Californioj, kur netrukus išvyks.

Algis Šetikas ir **Aldona Šileikytė** laimėjo New York State Scholarships (stipendijas) Algis ir Aldona abu priklauso Akademinio Skautų Sąjūdžio (New Yorko skyriui ir J. Matulaitienės tautinių žokių grupei).

Vytis Ramanauskas, Vyties korporacijos New Yorko skyriaus vicepirmininkas, gavo bakaluro laipsnį mechaninės inžinerijos srityje, Brooklyn Polytechnic Institute.

Kęstučiui Kirvaičiui (Urban) buvo suteiktas Master of Science laipsnis iš matematikos. Kęstutis priklauso Neolituanijos korporacijos Chicagos skyriui. Jis išvyksta dirbti savo srityje į Kaliforniją.

Lina Kaminskaitė baigė University of Illinois, Urbanoj, gaudama bakaluro laipsnį vokiečių kalbos srityje. Lina yra vokiečių kalbos garbės korporacijos Delta Phi Alpha narė ir Akademikų Skautų Dr-vės Centro Valdybos narė. Šiuo metu ji sugrįžo pas savo tėvus į Elizabeth, N. J. ir pradės dirbti savo srityje.

JOE & JOHN FRIENDLY SERVICE

JONAS KARPUS
JUOZAS KAZLAS
Savininkai

- SUNOCO -

Tel. APplegate 7-9515
GAS - OIL - TIRES
BATTERIES
A to Z LUBRICATION
588 Jamaica Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Highland Place kampas

ALGIS EIDUKEVIČIUS, AM foto bendradarbis, buvęs aktyvus skautų vadovas, baigęs New York City College, gaudamas bakalauro laipsnį mechaninės inžinerijos srityje. A. Eidukevičius buvo ypatingai atžymėtas "Machinery" žurnalo, kuris jam suteikė "Achievement Award for outstanding excellence in machine design." Iš visų šių semestrų inžineriją baigusiu City College studentų premija buvo suteikta tik vienam A. Eidukevičiui.

VAIZDAS IŠ CHICAGOS ir CICERO lituanistikos mokyklų mokinių lituanistinių dalykų žinojimo konkurso. Kalba programos vedėjas dail. Vl. Vijeikis.

• **Algis Matulionis**, 26 m., baigė medicinos mokslus su daktaro laipsniu Halifax, Kanadoj. Jo tėvai gyvena Rhode Island. Algis specializuosis smegenų chirurgijoje.

• **Aldona Mogenytė**, dviejų garbės korporacijų — Delta Phi Alpha ir Phi Beta Kappa — narė, baigė vokiečių kalbą Urbanoj. Magistro laipsnio sieks Northwestern University.

• **Daila Stanaitytė** gavo Bachelor of Science laipsnį bakteriologijos srityje ir Univ. of Illinois, Urbanoj. Daila aktyviai dirba su akademikėmis skautėmis.

• **Raimundas Mitauskas** baigė universitetą Urbanoj, gaudamas Bachelor of Science laipsnį Industrial Design srityje.

• **Irena Paulaitė** baigė komercijos mokslus Urbanoj, Ill.

• **Juozas Liubinskas**, Vyties korporacijos CV pirm., gavo bakalauro laipsnį elektros inžinerijos srityje Urbanoj, Ill.

• **Arvydas Klierė**, Akademinių Skautų Sąjūdžio Chicago sk. pirm., gavo 3,000 dol. stipendiją ruoštis daktaro laipsniui inžinerijoje State University of Michigan.

• **Nijolė Šalkauskaitė**, Akademikų Skautų Dr-vės CV pirm., gavo daktarės laipsnį odontologijoje. Nijolė, vos 22 m. amžiaus, drauge su savo tėveliais gyvena Chicagoj.

• **Jonas Jasaitis**, Amerikoj gimęs 25 m. lietuvis, birželio 8 d. baigė Yale universiteto medicinos mokyklą, gaudamas medicinos daktaro laipsnį. Jonas bakalauro laipsnį gavo 1955 m. Rutgers University. Jis savo praktiką atliks Roosevelt ligoninėj, New Yorke, specializuodamasis chirurgijos srityje.

• **V. Ramanausko, J. Bačansko** ir **J. Mačiūno** studijų baigimo proga birželio 14 d. Belmont Lake State Parke buvo surengta išvyka, kurioje dalyvavo apie 30 New Yorko studentų.

NAUJA AKADEMIKŲ SKAUČIŲ VALDYBA

Birželio 11 d. įvyko Akademikų Skautų Draugovės New Yorko sk. sueiga, kurios metu išrinkta nauja skyriaus valdyba: Birutė Ulėnaitė — pirm. Laima Petrauskaitė — išdininkė, Daiva Alytaitė — kandidačių globėja, Rasa Artūnaitė — sekretorė.

E. Kaminskas, M. D.

Mūsų studentija kiekvienais metais išleidžia po būrį baigusiųjų augtuosius mokslus. Reikia pasidžiaugti, kad šis būrys kas metai didėja. Tokiu būdu jaunėja ir gausėja lietuvių intelektualų gretos. Daugelis baigia griežtųjų bei humanitarinių mokslų sritis, bet retas savo studijų dienas apvainikuoja medicinos daktaro laipsniu. Tokį laipsnį birželio 8 d. Yale universitetas suteikė Edvardui Kaminskui.

Dr. E. Kaminskas, vos 23 metų jaunuolis, atvyko su savo tėvais ir sesute į Ameriką prieš 10 metų. Apsigyveno Elizabete, N. J., kur iki šiol buvo jo pastovūs namai. 1955 m. dr. Kaminskas baigė su pagyrimu (cum laude) Seton Hall College chemijos sritį. Pasidomėjęs kolegijoje nepaprastais gabumais, Edvardas gavo stipendiją visame pasaulyje žymioj Yale Medical School. Medicinos daktaro laipsnį Edvardas gavo parašęs ir apgynęs dizertaciją tema "The Effect of Bacterial and Mechanical Scars of the Kidney on its Susceptibility to Infection. With a Note on the Experimental Production of Renal Calculi."

Birž. 24 d. dr. Kaminskas išvyko į Chicago, kur Michael Reese ligoninėj atliks savo interną. Jis specializuosis vidaus ligų srityje.

Šalia savo darbo universitete dr. Edvardas ėjo specialų

metabolizmo kursą Memorial Center for Cancer New Yorke.

Dr. Kaminsko visuomeninė veikla ribojosi Liet. Stud. S-ga ir Akademiniu Skautų Sąjūdžiu. Jis, būdamas kolegijoje, įkūrė ir kelerius metus vadavo Elizabeto skautams. Apsigyvenęs New Havene, Edvardas įsteigė Liet. Stud. S-gos skyrių ir jam vadovavo. Ejo įvairias pareigas ASS New Yorko skyriaus bei centriniuose organuose. Dr. Kaminskas yra skautas vytiš ir Vyties korporacijos filisteris.

Gausus būrys Edvardo draugų linki jam geriausios sėkmės ir tikisi, kad jis, atlikęs savo praktiką Chicagoje, grįš ir pastoviai apsigyvens didžiojo New Yorko apylinkėse.

Jie gerai patarnauja

Kas iš mūsų šiandien nesuščia siuntinių giminėms ir draugams į Lietuvą ar Sibirą! Siuntiniai sumažiname jų skurdą, palengviname jų gyvenimą.

Daugelis svarsto, kaip ir per kurią firmą siuntinius siųsti. Jūsų korespondentas užėjo į Package Express and Travel Agency, Inc., pasidomėti, kaip toje firmoje, dirbama. Buvau apverstas laiškais, kuriais reikiama padėka firmai už gerą siuntinių persiuntimą, už gerą patarnavimą. Laiškų tarpe radau ir padėkos pareiškimus už greitą atlyginimą už trūkumą siuntiniuose, kuris retai, bet kartais pasitaiko. O taip pat siuntėjai dėkoja už greitą ir tikslų siuntinių persiuntimą. Tos firmos — Package Express and Travel Agency, Inc. — trys įstaigos, esančios Brooklyne, New Yorke ir Newwarke turi patyrusius tarnautojus, nes firma egzistuoja 12 metų. Besikalbėdamas su siuntėjais, patyriau, kad jie visi firma patenkinti ir nuolat jos patarnavimu naudojami.

Package Express and Travel Agency turi specialų susitarimą su Inturistu. Už patarnavimą ima minimalinę kainą, bet darbą atlieka ko geriausiai. Siuntėjų tarpe sutikau asmenų, kurie metų metais siuntinius suščia per šią firmą.

Siuntėjų patogumui firma turi skyrius visoje Amerikoje — Hartforde, Detroite, Los Angeles, Philadelphijoje, Chicagoje, o taip pat Brooklyne, New Yorke ir Newwarke.

Mūsų laikraštyje firma garsinasi. Skelbimuose suteikia platesnių informacijų, kaip ir kokius siuntinius galima siųsti. Sekite tuos skelbimus.

Siuntiniai atsieina nepigiai. Tad svarbu, kad kiekvienas siuntėjas pasirinktų tinkamą firmą siuntinių persiuntimui, o tokia yra Package Express and Travel Agency, Incorporated. KORESP.

Kur geriausiai pailsėti per atostogas

GARSIAME CAPE COD, OSTERVILLE, MASS. KURORTE prie atviros Atlanto jūros LONG BEACH pliažo, pušų pavėsy, garsioje lietuviškoje vasarvietės vietoje

AUDRONĖ

87 EAST BAY RD., OSTERVILLE, CAPE COD, MASS.

- Ištaiginga vila, erdvūs kambariai.
- Gražus privatus zakrų pušynas — parkas.
- Šiltos Golfstomo srovės atviros jūros pliažas vos 5 min.
- Rami aplinkuma, daug vietos poilsiui ir žaidimams.
- Geras lietuviškas maistas ir malonus patarnavimas.

NUO BIRŽELIO 13 D. IKI RUGSĖJO PABAIGOS.

Lietuviai savininkai visus maloniai kviečia atvykti.

IŠ ANKSTO KREIPTIS:

Dr. E. Jansonas, 47 Thomas Park, S. Boston 27, Mass. Tel. AN 8-7771, arba nuo birželio mėnesio — AUDRONĖ - JANSONAS, 87 East Bay Road, Osterville, Cape Cod, Mass. Tel. GA 8-2748.

PASKUTINIS DIVIDENDAS PAKELTAS IKI

3 1/4% metams

(3% reguliaraus ir 1/4 extra)

SKAIČIUOJAMAS METŲ KETVIRČIAIS

Taupyk čia — Daugiau uždirbsi! — NELAUK!

THE *Kings County* SAVINGS BANK

Incorporated 1860

2 PATOGIOS ĮSTAIGOS:

125 Broadway prie Bedford Avenue
539 Eastern Parkway prie Nostrand Ave.
Member Federal Insurance Corporation

Duokite man butą!

Lietuvos miestuose bei miesteliuose sunku gauti butą. Reikia pereiti per biurokratizmo apėstas įstaigas, kol šiaip taip, v rgingai, išikuri.

Vilniškė Tiesa rašo, kad "Rokiškyje butus skirsto ir savo nurodymus duoda įvairios instancijos." Todėl, "kai tik atsiranda laisvas butas, žmonės kreipiasi ir į partijos rajono komitetą ir į rajono vykdomąjį komitetą, ir pas drg. Navicką."

Kad tokia butų skirstymo tvarka daug palankesnė sūkčiams bei apgavikams negu padoriems žmonėms, matyti iš žemiau spausdinamos ištraukos, paimtos iš tos pačios Tiesos:

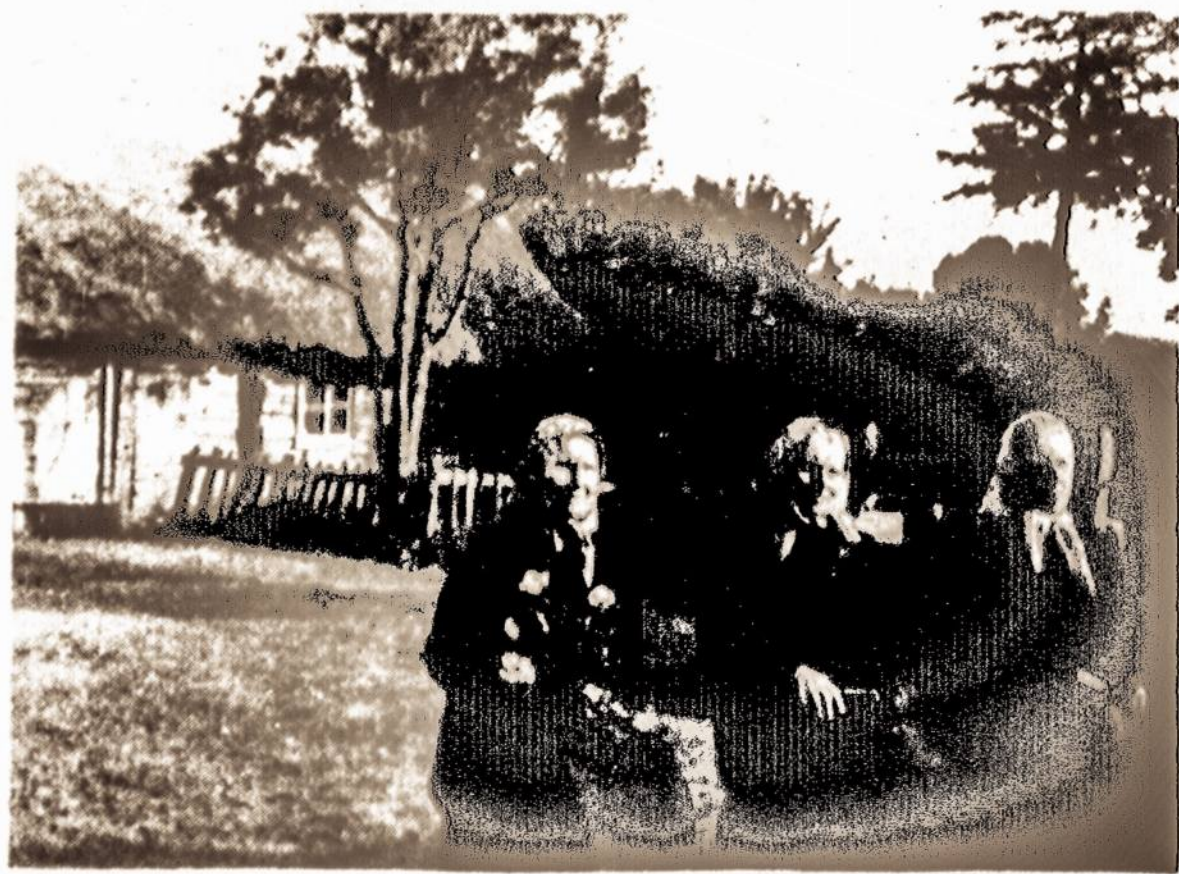
"Gyveno Rokiškyje Rutkausky šeima. Prieš kiek laiko Rutkausky žmona ir vaikai išsikėlė į kitą rajoną. Pasiliko tik Rutkausky, kuris tuo metu dirbo partijos rajono komitete. Ir štai šis jau ne pirmos jaunystės žmogus, suaugusių vaikų tėvas, nutarė "vesti." Atsirado ir "nuotaka" — piliētė Lapauchova. Komunisto Rutkausky žodžių nuosėrdumu patikėjo ir LKP rajono komiteto sekretorė

drg. Zambaitė, ir miesto vykdomojo komiteto pirmininkas drg. Navickas. Lapauchovą priregistravo Rutkausky nuomajame komunaliniame bute, net nepasidomėję, kaip gi jis gali tuoktis, turėdamas žmona ir vaikus. O "jaunavedys" ir negalvojo tuoktis. Gavęs iš "nuotakos" keletą žimtų rublių už butą jis ramiausiai išvažiavo pas žmoną ir vaikus, o niekur nedarbanti Lapauchova ištvirtino komunaliniame bute.

Ne taip seniai į partijos rajono komitetą atbėgo apsiverkusi miesto gyventoja Mažeikienė.

— Duokite man butą! — pareikalavo ji. — Vyro šeimoje aš nebegaliu gyventi. Skiriuosi su juo.

Ažaros paveikė. Mažeikiečiai buvo išskirtas komunalinis butas Vytauto gatvėje Nr. 6. Tačiau Mažeikienė ne negalvojo skirtis. Netrukus abu Mažeikiai išdūmė iš Rokiškio, palikę niekur nedirbančiam A. Tamorevičiui butą ir raštelį, jog perduoda butą naudotis A. Tamorevičiui. Už tai jie paėmė iš jo 200 rublių."

BROOKLYNIEČIO STASIO PARAZINSKO seserys Lietuvoje, Polonija, Suzana ir Kristina, atsiuntė šią nuotrauką "jaunystės, vaikystės dienas prisiminti..." Stasys Parazinskas, į Ameriką iške-liavęs 1913 metais, yra gimęs nuotraukoje matomoje bakūzėje, Alsijų kaime. Jo šeimoje buvę 11 vaikų: brolis gyv. Brockton, Mass., sesuo Chicagoje, trys seserys Lietuvoje, o kiti mirę.

NEŠAUKTI VILKO...

(Atkelta iš 7 psl.)

Todėl Liutermoza kreipėsi į mane, kad aš perduočiau šį projektą Tubeliui ir padėčiau jį realizuoti. Tubelis iš pradžių pažūrėjo į tai taip pat skeptiškai, bet vėliau sutiko ir įtikino Rusteiką.

Projektas buvo realizuotas, atrodo, visiškai taip, kaip išdėstyta. Pirmas posėdis vyko iškilmingai, o spauda gavo iš Vidaus reikalų ministerijos instrukciją ateityje skirti kuo daugiau dėmesio atstovybės veiklai ir ikelti ją aikštėn, pažymėti jos naudą darbininkams ir aprašinėti darbininkų pasitenkinimą ją organizavus.

Realizuojant, o taip pat sudarant šį projektą su Liutermoza artimais bendradarbiavo Sulaitis, kuris ėmė vadovauti šiai institucijai ir liko šiame poste iki pastarojo laiko.

(Sulaitis — buvęs rinkėjas spaustuvėje, buvęs spaudos šakos darbininkų profsąjungos valdybos narys arba pirmininkas. Darbininkų sluoksniuose anksčiau buvo žinomas kaip aktyvus Smetonos režimo likviduotų profsąjungų veikėjas).

Savo veiklos pradžioje atstovybė neturėjo reikalingų lėšų. Pasinaudojęs proga, aš paskyriau "atstovybei" 10,000 litų, kuriuos pasiūlė paaukoti tautininkų partijos reikalams Čekų fabriko "Škoda" atstovas atsargos generolas Kraucevičius, kai jis gavo užsakymą įrengti cukraus fabriką.

Vėliau ši atstovybė veikė valstybės lėšomis, nes netrukus ji buvo reorganizuota kaip "Darbo rūmai."

Siekdami nuslopinti revoliucinių judėjimą, tautininkai ir vyriausybės organai dėjo pastangas, kad neleistų skliti tokiems originaliems ir verstiniams literatūros kūriniams, kuriuose būtų revoliucinės idėjos. Šiam tikslui buvo daugiausia naudojama cenzūra, kuri neleido spausdinti tokius kūrinius arba juos išspausdintus naikino, nors šis uždavinys cenzūrai buvo ne visuomet lengvas ir šis tas praeidavo nepastebėta. Viena kooperatyvinė leidykla

("Spaudos fondas") buvo vadovaujama asmenų, kurie buvo palankūs revoliucinėms idėjoms. 1934 ar 1935 metais Kauno tautininkų pirmininko Bronislavo Gudavičiaus iniciatyva kontakto su manimi, kaip generaliniu sekretoriumi, buvo mobilizuota apie 200 partijos narių, kuriems buvo įsakta tapti šio kooperatyvo nariais. Tuo būdu leidyklos vadovavimas atsidūrė tautininkų rankose, o tuo būdu ir leidžiamų kūrinių kontrolė.

(Raila iki 1931 metų dalyvavo revoliucinių rašytojų "Tremčias frontas" ratelyje, bet paskui nutraukė su jais ryšius ir pradėjo bendradarbiauti radiofone ir tautininkų laikraščiuose. Jo buvę draugai tvirtina, kad jis bendradarbiavo su su politine policija ir išdavinėjo ratieli draugus. Su juo šia tema aš nekalbečiau — atrodė nepatogu. Jis yra visų "Lietuvos aidas" pastarojo meto straipsnių, kuriuose buvo dėstomas santykių su Tarybų Sąjunga "draugiškumas", autorius. Šiuos straipsnius jis rašė kaip užsienio politikos skyriaus redaktorius. Bet, žinoma, jis, kaip ir mes visi, į tai žiūrėjome kaip į valdžios diplomatines frazes).

Prieš literatūrinių kūrinių su revoliucinėmis mintimis, kaip jis pats sakydavo — prieš "kultūrboševizmo" sklidiną veikliu pasireikė žurnalistas Bronislavas Raila, tautininkų žurnalo "Vairas" redakcijos narys, pastaruoju metu oficiozinio laikraščio "Lietuvos aidas" redakcijos narys.

(Bus daugiau)

Joseph Andrusis Insurance

Perkant — parduodant namus, ar išnuomojant butus, įvairiausių apdraudos reikalais, federalinių ir valstybinių taksų (Income Tax) užpildyti, pirkimui piniginių perlaidų (Money Orders).

KREIPTIS

HAVEN REALTY

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y.

Telefonas: Virginia 7-4477

Kasdien 9 val. ryto iki 9 val. vak.
Sėkmadieniai 1 val. p. p. iki 5 val. vak.

Atostogos Asbury Park, N. J.

ONOS ir PETRO LANIŲ (Lanauskų) VASARNAMYJE
515 FOURTH AVENUE - KAMPAS EMORY STREET

Cia Atlanto pakraštyje, ažuolų paunksnyje, črdviuose kambariuose rasite tikrą poilsi. Svečių patogumui galima naudotis virtuvėmis, saldytuvais ir indais. Norintiems, maistas bus gaminamas vietoje. Maudymosi mokestis apmokamas savininkų.

SEZONO PRADŽIA BIRŽELIO 14 D.

Dėl smulkesnių informacijų kreiptis:

LANYS, 1248 Waverly Place, Elizabeth, N. J. Tel. EL 3-1169
arba vasarnamyje:

515 4th Ave. ASBURY PARK, N. J. Tel. PR 4-6034

REPUBLIC Wine & Liquor Store

MARIJONA IR JURGIS JOKUBAICIAI

322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVergreen 7-2089

MARY PAIAUIS

RESTAURANT
BAR & GRILL
BROOKLYN, N. Y.

337 ST. NICHOLAS AVE.

(Ridgewood)

Phone: EVergreen 2-9141

Kviečia visus atsilankyti, linksmai laiką praleisti ir su draugais sueiti.

Festival Restoranis ir Baras

VACYS STEPONIS, Savininkas
40 EAST 26TH STREET, NEW YORK CITY

Telefonas MU 3-2928

GERI PIETUS IR VAKARIENĖ - JAUKUS BARAS

Salė vestuvėms, susirinkimams ir kitiems parengimams.
LIETUVIŠKIEMS SUĖJIMAMS NEMOKAMAI
Gali tilpti 200 žmonių. Mielai kiekvienas bus sutiktas.

Knygų leidykla Hamiltone

Knygų leidykla "Rūta" Hamiltone, vadovaujama Prano Enskaičio, yra užsibrėžusi išleisti seriją lietuviškų knygų. Jau pradėtos rinkti: Stasius Būdavo "Rūsti siena," apysaka iš knygnešyų gadynės, Prano Enskaičio "Audra eina," novelių romanas iš evangelikų-ropatrijantų gyvenimo, Prano Alšeno "Maži žodžiai," bėnamio minčių mozaika.

Beleidžiamųjų knygų kaina bus neaugšta. Užsisakiusiems leidykloje — po vieną dolerį už knygą.

Jau dabar galima pranešti adresus, o knygos išėjus, tuojau ji bus pasiųsta. Atsiskaitoma gavus knygą. Kiekviena knyga turės apie 200 psl.

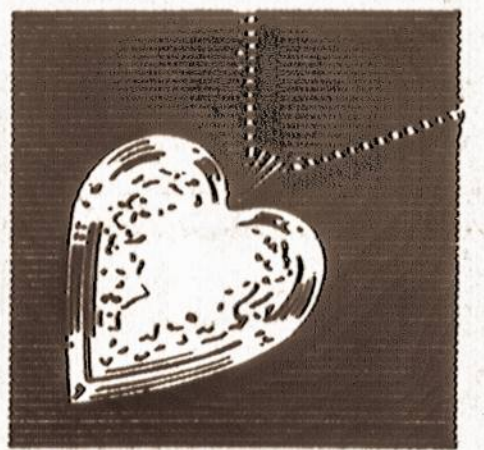
Pirmoji knyga išeis iš spaudos rugsėjo mėn. pradžioj.

Leidyklos adresas: "Rūta, Printing Co., 89 Napier St., Hamilton, Ont., Canada.

● Netoli Kėdainių traktoriūmi buvęs išartas juodos spalvos molinis puodas, pripildytas įvairaus dydžio sidabrinių monetų. Tos monetos esančios įvairių šalių ir įvairiais laikais kaltos. Didžiausią monetų dalį sudarančios monetos, kaltos Zigmanto Vazos (1588 — 1632) valdymo metu.

TWICE
"Treasured!"

GENUINE
Amber
GEM OF THE AGES

GINTARAS
LIETUVOS AUKSAS

Įvairiausių gintarinės dovanos vyrams ir moterims
priešamamaisiomis kainomis

Užsakoma per paštą

AMBER GUILD LTD.

80-19 31st Avenue
JACKSON HEIGHTS, N. Y.

LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBAS Baras ir Restoranas

Lietuviškos gamybos pietūs, vakarienės ir užkandžiai.

GERIAUSI GERIMAI PIGIAUSIOMIS KAINOMIS

Sales sokiams, vestuvėms ir kitokioms pramogoms
prieinamomis kainomis. Lietuviškų organizacijų
susirinkimų patalpos nemokamai.

Visais reikalais kreipiamasi į klubo reikalų vedėją
KOSTĄ VAITAITI

280 UNION AVENUE
SPAUDOS KIOSKAS

BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. Evergreen 4-9672

Visame New Yorke nerasite gražesnių
ir patogesnių salių kaip

GRAND PARADISE

Ka nerengtumėte - koncertą, vestuves, prakalbas ar sokius -
SALESE GALI TILPTI NUO 25 IKI 2000 DALYVIU.

L. MOLIN - REIKALŲ VEDEJAS

320 GRAND STREET
BROOKLYN 11, N. Y.
Telefonas: Evergreen 7-1123

Al's T. V. Service

ALBERT J. MISIUNAS, Savininkas

TAISOMA TELEVIZIJA, RADIJAS IR HI - FI

Darbas garantuotas Priimama iki 10 v. v.

101-23 112th Street
RICHMOND HILL 19, N. Y.
Telefonas Virginia 6-6895

BANGA TELEVISION

V. ZELĖNIS SAVININKAS

34-23 FULTON STREET
BROOKLYN 8, N. U.

PARDUODAMA SU NUOLAIDA: televizija, radijas, HI-FI
fonografai (tape recorders), oro vėsintuvai, langams ventiliatoriai,
dulkių siurbliai. 40% NUOLAIDA VOKIŠKIEMS HI-FI

TAISOMA TELEVIZIJA, RADIJAS, HI-FI.

Darbo valandos kasdien iki 7 v. v. Tel. AP 7-0349

MATHEW MAZEIKA, Savininkas

Park Florist

Gėles pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

8015 JAMAICA AVENUE
WOODHAVEN 21, N. Y.

Telefonas: Virginia 9-3112

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS GARŠVA

231 BEDFORD AVENUE
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS

BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. Evergreen 8-9770

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)

423 METROPOLITAN AVENUE
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS

BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. Evergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

MATHEW P. BALLAS
Direktorius
660 GRAND STREET
NOTARY PUBLIC

ALB. BALTRUNAS-BALTON
Reikalų Vedėjas
BROOKLYN, N. Y.
Tel. STagg 2-5043

ROGERS FUNERAL HOME

P. RADZEVIČIUS, Direktorius

410 METROPOLITAN AVENUE
Tel. STagg 2-4409

BROOKLYN 11, N. Y.

FORGIONE FUNERAL HOME

ANTHONY FORGIONE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
9 STAGG STREET
Vėsinamos Koplyčios

BROOKLYN 6, N. Y.
Tel. EV 8-8331 ir EV 7-3293

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

Pigesnis apdraudimas

Nepaslaptis - visų rūšių
apsidraudimai: automobilių,
namų ir kitoki yra brangūs.

Norintieji sutaupyti apsi-
draudimo išlaidas prašomi pasi-
teirauti pas Joną Juodį - Drau-
dimo Brokerį. Per jį drausdami
namus, automobilius, šaligat-
vius ir t.t. kooperatinėse bend-
rovėse (mutual company) gau-
site nuolaidą (Advance dis-
count) nuo 10 iki 20%.

Suinteresuoti prašomi
skambinti, rašyti arba užėiti:
Jonas Juodis, 664 Jamaica
Ave., Brooklyn 8, N. Y. Tel.:
AP 7-3631. Kasdieną nuo 6 iki
8 val. vakaro.

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.

37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Tel. APplegate 7-7083

C. A. Voket

(Vokietaitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Tel. NEWton 9-6620

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS N. Y. APYGARDOS

LIETUVIŲ DIENA - gegužinė -

IR KAS TA

Birželio 28 - Sekmadienį

IDLEWILD PARK INN

MAX RESTAURANT - HOOK CREEK, L. I.

Sodas atidaromas 1 val. p. p., šokių pradžia 4 val. p. p.

KAIP NUVAZIUOTI: AUTOMOBILIAIS - ROCKAWAY BLVD-
pravažiavus Idlewild Airport dešinėje puseje matyti MAX
Restaurant iskaba - Hook Creek iskysulyje.

AUTOBUSAIS -- Far Rockaway autobusu is Parsons Blvd.
Jamaicoje (tarp 88 Ave. ir 90th Ave.) imti bilietą iki Hook
Creek. Autobuso išvažiavimo vieta pasiekama traukiniais:
Jamaica Line iki 160 St. išėjti tris blokus Parsons Blvd.,
Queens Line iki Parsons Blvd., ten pat už puses bloko
autobuso sustojimo vieta.

VISI LIETUVIAI MALONIAI KVICIAMI

į nuotaikingą vasaros šventę gražioje gamtoje.

ĮEINANT AUKOJAMA \$1.00

Dan Geitz The Florist

30 metų gėlių biznyje. Kalbam lietuviškai.

Mes pristatysime, tik paskambinkite: GL 6-8212

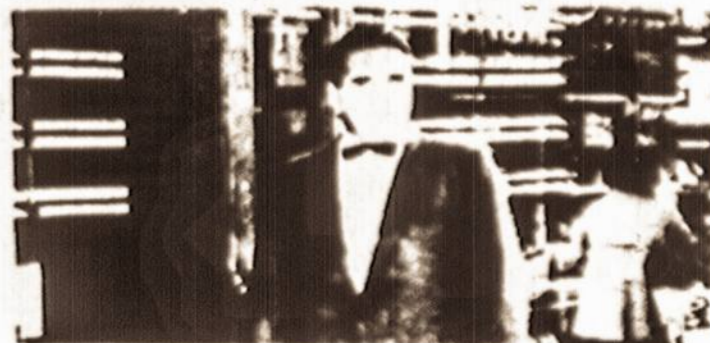
1544 GATES AVENUE
BROOKLYN 27, N. Y.
(Myrtle Ave. kampas)

White Horse Tavern

PRANAS BRUČAS, Savininkas

BARAS, RESTORANAS IR SALE
DUODAMI POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

86-16 JAMAICA AVENUE
Woodhaven 21, N. Y.
Tel. Virginia 6-9519

GERIAUSIAS

INSURANCE ir REAL ESTATE

PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1880

AUGUST P. GUSTAS, Inc. Laidotuvių direktorius

354 MARCY AVENUE

BROOKLYN, N. Y.

TEL. Evergreen 7-4774

Naujai įrengtos koplyčios yra vos 2 blokai nuo Broadway. Pasiekiami, važiuojant
BMT, INS traukiniais ir autobusais. Daug vietos automobiliams pasistatyti.

VIENYBĖ

• Juozas Tysliava, Vienybės redaktorius, jau penkta savaitė Chicagoje. Laikraščio reikalais jis taip pat lankysis Detroito, Cleavelande ir Pittsburghe.

• V. Liškauskas, ekonomistas, prieš metus lankęs ir baigęs New York Employing Printers Association, Inc., vakarinius cost accounting kursus, šiais metais baigė offset estimating kursus, gaudamas pirmąjį prizą — piniginę dovaną.

• Juozas Ginkus, LB Tarybos narys, jei sveikata leis, vyks į LB Tarybos sesiją Chicagoje.

• Domas Penikas, LB New Yorko apygardos pirmininkas, liepos 4 — 6 d. d. vyks Chicago dalyvauti LB Tarybos sesijos suvažiavime.

• Salomėja Narkėliūnaitė penktadienį, birželio 19 d., iškrisdo į Vokietiją. Šiomet sueina penkiolika metų nuo masinio lietuvių pasitraukimo į Vokietiją. Ta proga S. Narkėliūnaitė aplankys įvairias lietuvių kolonijas ir susipažins su dabartine ten esančių lietuvių padėtimi.

• Juozas ir Viktorija Dranginiai, Vienybės skaitytojai Toronto, Kanadoje, liepos 5 d. atvyks į Brooklyną, pas savo atostogas ir aplankys kitus pažįstamus bei New Yorką.

• Giedrė Gražina Liškauskaitė birželio mėn. cum laude baigė Queens College, N. Y. Nuo rudens tęs mokslus Washington universitete, Saint Louis, Mo., kuris paskyrė jai trejiems metams atnaujinamą National Defense Fellowship stipendiją. Ji yra dukrė Vlodo ir Olgos Liškauskų, gyvenančių 177 Chestnut St., Brooklyn 8, N. Y.

• Stepo Zobarsko paruoštųjų lietuvių liaudies pasakų "Lithuanian Folk Tales" antroji laida jau išėjo iš spaudos. Įspūdingesnė negu pirmoji.

• Kotryna Grigaitytė-Graudienė, poetė, gyv. Newarko, kelioms dienoms išvyko į Chicago. Ten dalyvavo prof. Vlodo Jakubėno mokinių koncerto vaisėse.

• Regina Kulytė, kaip Miss Freedom, seselių benediktinių (kaimiečių) pakviesta į jų rengiamą pikniko programą birželio 28 d., Bedford, New Hampshire.

• Birutė Rimgailienė persikėlė į naują butą. Jos naujasis adresas: 84-03 91st Ave., Woodhaven, L. I. Tel. VI 6-5787.

VERSUJE: Elena Kulber-Kulbokenė, Amerikoje gimusi Žinomos veikėjos Elenos Vyzienės dukra, neseniai išrinkta Moterų Vienybės pirmininkė. Elena Kulber, pati užaugusi tris dukteris (jos vyras, buvęs N. Y. policijos pareigūnas miręs prieš daugelį metų), savo veikla reikiasi tarp lietuvių ir amerikiečių. Ji pirmininkauja ir New York Enthusiasts Klubui. Pereitą septynių jos grupė aplankė Raymond Duncan galeriją New Yorke.

VERSUJE: Inz. J. V. Dunčia iš Detroito, atvykęs į svečius su žmona, sūnumi ir dukra pas savo gimines Teodorą ir Domą Penikus, gyv. Brooklyne, ta proga lankėsi ir Vienybės redakcijoje.

• Alice Karvelienė praeitą penktadienį paminėjo savo motinos mirties dešimtmetį, užsakydama mišias Karalienės Angelų par. bažnyčioje. Jos motina mirė Lenkijoje, kai Stepas ir Alice Karveliai buvo atvykę į aplankyti 1949 metais.

• Liudas Stukas, šiemet baigęs muzikos mokslus New Yorko universitete ir gavęs bakalauro laipsnį ir diplomą, birželio 14 d., pradėdamas vėliavos dienos parodą, buvo pakviestas sugiedoti Amerikos himną prie Newarko savivaldybės rūmų.

ĮJESKOMA

Sofija Lukauskaitė-Jasaitienė ieško Lietuvoje išleistų H. Lukauskaitės eilėraščių rinkinių "Brangiausias pėdas" ir "Eilėraščių kraitis" (abi knygtės mažo formato). Nuotirdus ašiu už kiekvieną pastangą jas surasti, Rašyti: Mrs. S. Jasaitis, Tampa 3, Fla. P. O. Box 15031.

Tremimų minėjimas

Birželio 14 d. Lietuvių Pietačių Klube, Brooklyne, New Yorko lietuviai paminėjo baisiusius birželio trėmimus. Minėjimą ruošė Amerikos Lietuvių Tarybos New Yorko skyrius. Minėjimą atidarė, jam vadovavo ir pasakė trumpą kalbą dr. E. Noakas, Alto New Yorko skyriaus pirmininkas.

Pagrindinę kalbą pasakė Lietuvos Laisvės Komiteto pirmininkas Vaclovas Sidzikauskas. Jis savo kalboje pavaizdavo baisiusius trėmimus ir pažymėjo, kad net patys rusai prisipažino, jog tais trėmimais lietuvių tautos valios nepalaužė.

Po Vaclovo Sidzikausko kalbos sekė koncertas. Dainavo Lionė Juodytė, akompanavo Aleksas Mrozinskas.

LB TARYBOS SUVAŽIAVIMAS

LB Tarybos suvažiavimas JAV Lietuvių Bendruomenės Tarybos prezidiumas, kurio pirmininku yra adv. J. Šlepetys, pasirėmęs LB įstatų 37 — 41 str., kviečia JAV LB Tarybą antrajai sesijai, kuri įvyks liepos 4 — 6 dienomis Chicagoje.

Sesijoje bus svarstoma eilė labai svarbių klausimų.

Komunistų tironijos prisiminimas

Birželio 14 d. New Yorko, didžiojoje Carnegie salėje, įvyko koncertas, kurio metu paminėti kankiniai, kentę komunistų tironijos įvairiose kraštuose.

Koncertą ruošė The American Society for the Preservation of Sacred Patriotic and Operatic Music. Komunistų tironijos kankinių minėjimą rėmė eilė organizacijų, jų tarpe ir Centro-Rytų Europos Kilmės Amerikiečių Konferencija, kurioje atstovaujama ir Amerikos Lietuvių Taryba ir kurios prezidentu yra prelatas Jonas Balkūnas.

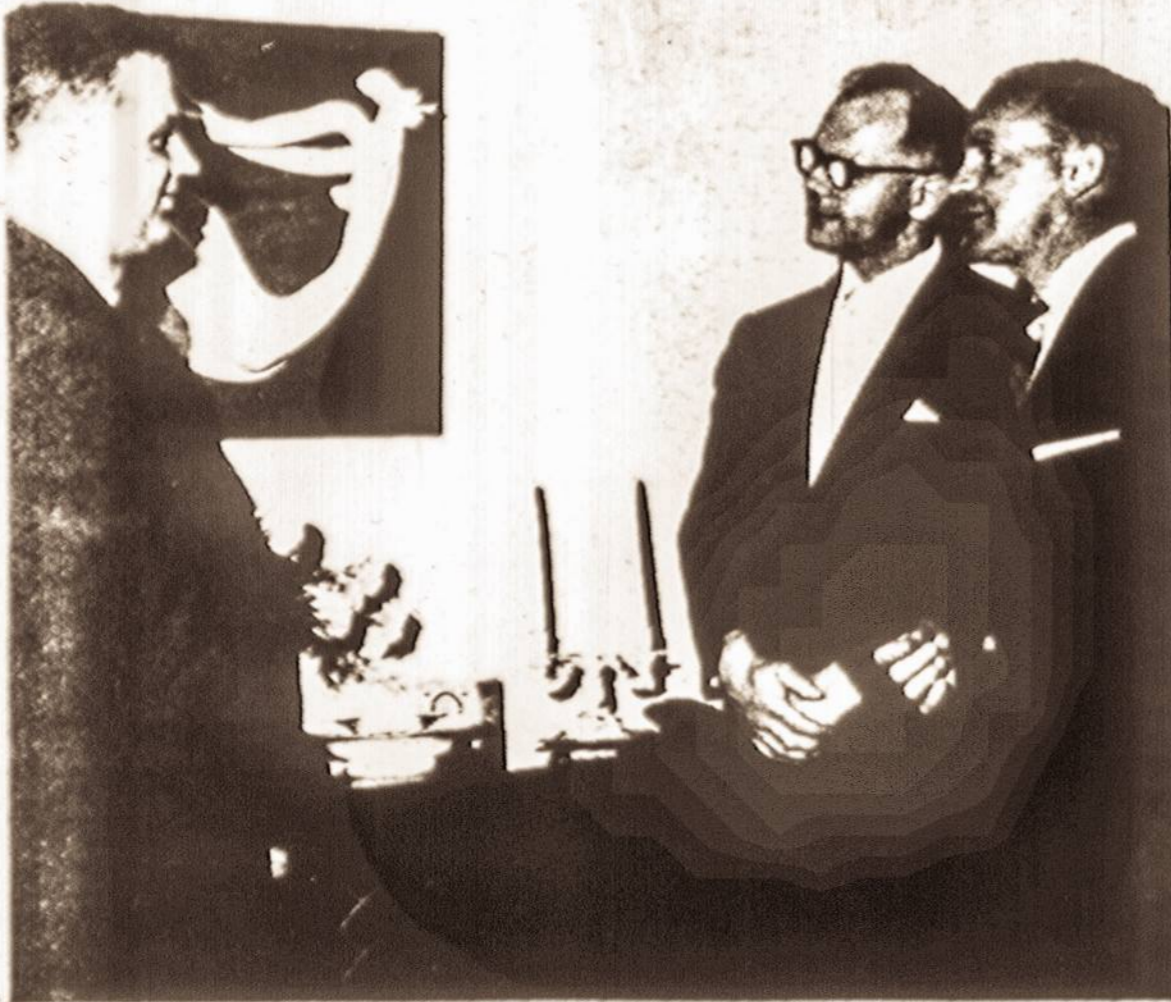
Minėjime kalbas sakė Richard Arens, Kongreso prieš amerikiečių veiklos komiteto stabo direktorius, ir vyskupas Raymond A. Lane, kuris ilgas metus buvo kalinamas komunistinėje Kinijoje.

Richard Arens kalboje nurodė, kad komunistai laimi tiek Amerikoje, tiek kituose kraštuose. Reikia tuo susirūpinti ir veikti. Tie, kurių tėvynės nuo komunistų nukentėjo, geriausiai žino, ką ir kaip prieš komunistinę veikti.

Vyskupas Raymond A. Lane, papasakojo apie jo papasakojo apie jo paties patirtus komunistų žiaurumus, ragino visus organizuotis prieš baisiąją raudonąją bangą.

Šiame minėjime dalyvavo įvairios tautos, jų atstovai ir atstovės. Lietuvaitės, kaip ir kitos moterys, vilkėjo tautines

drabužius. Dalyvavo ir trys Tibeto lamos, apsirengę savo ritualiniais drabužiais.

• Romas Kezys vadovaus Akademinių Skautų Sąjūdžio 9-jai vasaros stovyklai, kuri įvyks birželio 27 — liepos 4 d. d. Hudson, Ohio.

• Skautės ir skautai duos nuotaikingą laužo programą LB New Yorko apygardos gegužinėje, kuri įvyks atnaujinantį sekmadienį, birželio 28 d., Edlewild Park Inn — Max Restaurant, L. I.

VERSUJE: Kęstutis Čerbeliūnas, kairėje, žurnalo Sportas redaktorius (pirmas numeris pasirodys šiomis dienomis) domisi ne vien sportu. Su dr. T. Savicku ir dr. J. K. Vališu (dešinėje) sustoję ties skulptoriaus V. Karubos kūriniu, kalbasi apie meną ir menininkus. Nuotraukoje matomas Karubos kūriny — dr. J. K. Vališo nuostavybė.

PRENUMERUOKITE
VIENYBĖ
IDOMIAUSIĄ LIETUVIŲ
SAVAITRAŠTĮ!

VIENYBĖ KVICIA naujus skaitytojus dabar pasinaudoti proga ir užsisakyti laikraštį specialia nuolaida, kuri galios iki liepos 1 d.

UŽ 2 DOLERIUS Vienybė bus siunčiama iki 5 m. metų pabaigos kiekvienam, kuris dabar prenumeruos laikraštį.

PRENUMERATAS su \$2.00 prašome siųsti: VIENYBĖ 192 Highland Boulevard Brooklyn 7, N. Y.